

**ŤAŽBA NEVYHRADENÉHO NERASTU ŠTRKOPIESKOV NA LOKALITE VRÚTKY –
LIPOVEC**

ZÁVEREČNÉ STANOVISKO

(Číslo 913/2011-3.4/gn)

vydané Ministerstvom životného prostredia SR podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní
vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších
predpisov

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. Názov

BRA-VUR, a.s.

2. Identifikačné číslo

31605842

3. Sídlo

Ulica za mostom 4, 038 61 Vrútky

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

1. Názov

Ťažba nevyhradeného nerastu štrkopieskov na lokalite Vrútky – Lipovec

2. Účel

Účelom navrhovanej činnosti je pokračovanie ťažby nevyhradeného nerastu štrkopieskov na ložisku Vrútky – Lipovec na ploche 27,5 ha v maximálnej úrovni ťažby do 400 000 t / 250 000 m³ ročne do vyťaženia zásob. Navrhovaná činnosť sa nebude meniť v technike a technológii ťažby oproti súčasnej, úprave a spracovaniu surovín, nebude sa meniť organizácia dopravy ale očakáva sa jej prispôsobenie sa logistike začínajúcej výstavby diaľnice D1 na ktorú sa bude dodávať spracovaná surovina.

3. Užívateľ

BRA-VUR, a. s., Ulica za mostom 4, 038 61 Vrútky

4. Umiestnenie

Navrhovanou činnosťou je nadväzujúca a pokračujúca ťažba štrkopieskov v chránenom ložiskovom území Vrútky-Lipovec (CHLÚ BB107), ktoré sa nachádza v katastrálnych územiach mesta Vrútky a obce Turčianské Kľačany, okres, Martin, Žilinský samosprávny kraj. Predmetné územie predpokladanej ťažby sa nachádza južne od obce Lipovec medzi tokom rieky Váh a jeho ochrannou pravostrannou hrádzou a Krpelianskym kanálom.

V súčasnosti prebieha ťažba len v k.ú Vrútky, kde na základe územného rozhodnutia a rozhodnutia o trvalom odňatí poľnohospodárskej pôdy bola odstránená pôdna skrývka. Navrhovaná činnosť plánuje ťažbu v ostatných častiach CHLÚ v jeho západnej a neskôr aj východnej časti v k.ú Turčianske Kľačany pričom ťažba v CHLÚ bude priestorovo čiastočne obmedzená telesom budúcej diaľnice.

5. Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti

Začiatok ťažby bude stanovený platnosťou rozhodnutia o zmene využitia územia s predpokladom od roku 2011 a vydania povolenia Obvodným banským úradom Banská Bystrica na činnosť vykonávanú banským spôsobom a na základe schváleného plánu využitia ložiska nevyhradeného nerastu na ložisku Vrútky-Lipany do doby racionálneho využitia zásob ložiska.

6. Stručný popis technického a technologického riešenia

Základné údaje o navrhovanej činnosti

Účelom navrhovanej činnosti je kontinuálne pokračovanie súčasne prebiehajúcej ťažby štrkopieskov v CHLÚ BB107 Vrútky – Lipovec. Jeho súčasťou je aj DP Vrútky I, kde však je už ťažba ukončená a dostupné zásoby nevyhradeného nerastu štrkopieskov sú vyťažené. Celé CHLÚ má plochu 50,4 ha a navrhovaná činnosť – pokračujúca ťažba sa predpokladá na ploche 27,5 ha, ktorá je v súčasnosti z časti rozfáraná na základe územného rozhodnutia z roku 2006 (rozhodnutie o využití územia „Dobývanie ložiska nevyhradeného nerastu štrkopieskov, Vrútky - Lipovec vydané stavebným úradom mesta Vrútky č. SP-84/2006-Ry z 14.06.2006) a na základe rozhodnutia o trvalom odňatí poľnohospodárskej pôdy OPÚ v Martine (rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Martine č. ObPÚ - 2006/01316-Š z 2.6.2006).

Ťaženou surovinou sú hrubozrnné štrky a štrky s prímiesou piesku, miestami až štrk piesčité s kolísavou priemernou hrúbkou 9 až 10 m. Ťažba sa bude vykonávať do hĺbky 6 m. Predmetné ložisko štrkopieskov bolo overené vyhľadávacím aj podrobným prieskumom. Na základe aktuálneho geologického prieskumu bol stav zásob prehodnotený v roku 1993 na 2 533 044 m³ v kategórii Z-1 + Z-2. V týchto zásobách sú zahrnuté aj objemy, ktoré predstavujú nevyťažiteľné zásoby z titulu udržania stability brehov v šikmom dne ťaženého bloku.

Súčasná ťažba štrkopieskov sa realizuje na pozemkoch parcelných čísiel C KN: 2583/15-17, 2583/19, 2274/12, 2583/23-53, 2274/23-35, 2583/2, 2274/7, 2583/2, 2583/19, 2274/13 k. ú. Vrútky. Navrhovaná činnosť sa ďalej predpokladá na pozemkoch, ktoré sa postupne vysporiadávajú z hľadiska vlastníckych a hospodárskych vzťahov. Tieto pozemky sa nachádzajú na poľnohospodárskej pôde, ktorá bude správnym konaním s postupujúcou ťažbou trvalo odnímané z poľnohospodárskeho využívania podľa platných právnych predpisov. Hĺbka ornice a podorničia a spôsob jej ďalšieho využitia sa stanoví na základe agronomicko pôdoznaleckého prieskumu územia v rámci spracovania bilancie skrývky humusového horizontu. Pôdny fond tu predstavuje pôdu strednej a nízkej kvality bonity 7 skupiny klasifikácie pôd. Odstraňovanie skrývky na ťažobnej ploche sa bude vykonávať priebežne a v dostatočnom časovom a priestorovom predstihu podľa plánu využívania ložiska.

Dobývavanie a úprava vyťaženej suroviny

Vlastné ťažobné práce sa budú vykonávať tým istým nezmeneným spôsobom ako prebieha ťažba v súčasnosti. Ťažba sa vykonáva motorovými ťažobnými mechanizmami radového typu DH, v menšej miere rýpadlami typu UDS priamo z pevného brehu spätným ústupovým spôsobom. Nebudú vytvárané žiadne spevnené plochy pre pohyb ťažobných mechanizmov. Štrkopiesky budú ťažené priamo z ich prirodzeného uloženia bez primárneho

rozpojovania následne budú nakladané priamo na nákladné autá a odvázané do areálu upravárenskej linky na ďalšie spracovanie. Dodržiava sa zásada nepodkopávania brehov, aby nedošlo k samovoľným zosunom brehov a dna. To sa hodnotí priamo pri postupe ťažby tak, že po obvode ťažobného priestoru bude ponechaný neťažený pruh štrkopieskov šírky cca 5 m, aby nedochádzalo k samovoľnému zosúvaniu brehov vplyvom kolísania hladiny vody mimo územia odňatého z poľnohospodárskej pôdy.

Dočasné skládky vyťaženého štrkopiesku budú lokalizované v okrajovej časti štrkoviska s maximálnou kapacitou 5000 m³. Pri vytváraní skládky musí byť splnená zásada, že jej výška nesmie presiahnuť 1,4 násobok výškového dosahu nakladacieho mechanizmu. Pri zníženom odbere surovín a komodít sa utlmí ťažba aby sa nevytvárali deponované zásoby na povrchu.

Surovinu následne budú dovážať vozidlá do primárnej násypky. Tam sa dávkuje surovina na vibračný odhliňovač, kde dochádza aj k triedeniu frakcií na veľkosti 0 – 63 mm, 63 – 105 mm a väčšie ako 105 mm. Frakcia 0 – 63 mm je pásom dopravená do bubnovej práčky na ďalšie spracovanie. Prepraný materiál je vedený sklzom na rezonančný triedič a po vytriedení a odvodnení dopravnými pásmi ďalej na voľnú skládku podľa jednotlivých frakcií. Použitá technologická voda na pranie surovín je odvádzaná do odkaliska a následne sa vsakuje do podložia.

Na základe rozhodnutia OBÚ v Banskej Bystrici č. 755-2144/2009 z 20.6.2009 bolo zriadené úložisko na ukladanie kalu z prania štrkov – odkalisko na parcele č. 4427/40 a 2519/1 v k.ú Vrútky mimo ložiska štrkopieskov a toto bolo zaradené do kategórie B podľa zákona 218/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu v platnom znení. Na tomto odkalisku sa sústreďuje kal z prania a drvenia surovín, nie je tu ukladaný ťažobný odpad kategorizovaný ako nebezpečný.

Spotreba vody a zdroje vody

Navrhovaná činnosť predstavuje ťažbu vo vodnom prostredí, napriek tomu sa uvažuje aj so spotrebou technologickej vody. Voda sa bude používať najmä na technologickú úpravu pri praní a čistení vyťaženej suroviny. Technologická voda potrebná pri praní štrkopieskov je zabezpečená čerpaním vody z vytvorenej vodnej plochy povrchovým čerpadlo (50kV) v množstve 80 m³.hod-1. Táto po jej upotrebení sa prirodzenou cestou vsakuje do odložia.

Pitná voda je zabezpečovaná z vlastného zdroja – studne.

Doprava a preprava vyťaženej suroviny

Doprava v rámci areálu ťažby a úpravy štrkopieskov bude organizovaná po existujúcich spevnených okružných a vnútroareálových komunikáciách vlastnými nákladnými autami. Na distribúciu suroviny po verejných komunikáciách sa bude naďalej využívať štátna cesta III. triedy č. 01892 smer Lipovec -Vrútky s napojením na štátnu cestu I. triedy I /18 Žilina - Košice.

Navrhovateľ nezabezpečuje dopravu komodít konečnému spracovateľovi ale zabezpečuje a bude zabezpečovať opatrenia, aby nedochádzalo k znečisťovaniu verejných komunikácií dopravou a ich údržbu. Odbyt suroviny k jednotlivým odberateľom sa bude zabezpečovať dopravnými prostriedkami odberateľov a špecializovaných prepravcov, alebo ojedinele tiež aj kapacitami navrhovateľa.

Nároky na energetické zdroje

Potreba elektrickej energie je zabezpečená z miestnej siete pričom sa nepredpokladá jej navýšenie oproti súčasným odberom. Vlastná ťažba sa realizuje strojnými zariadeniami s vlastným pohonom dieselovými agregátmi.

Produkcia emisií do ovzdušia

Zdrojom emisií je technológia ťažby a úpravy štrkopieskov a nákladná preprava surovín a iná ťažká doprava. Podľa prílohy č. 2 k vyhláške MŽP SR č. 706/2002 Z.z., v znení neskorších predpisov sú zdroje znečistenia ovzdušia zaradené do kategórie 3.10.2 Kameňolomy a súvisiace spracovanie kameňa - stredný zdroj znečisťovania ovzdušia. Pre účely zhodnotenia vplyvov na ovzdušie bola spracovaná exhalčná štúdia pevných aerosólov spracovaná J. Hamzom, október 2009. V prípade dobývania a manipulácie s kubatúrami suroviny do maxima 400 000 t štrku ročne, nebude v kritických miestach pred obytnou zástavbou na ulici Dolná Kružná Vrútky, oddelenou od ťažobného priestoru tokom Váhu s brehovým porastom, dochádzať k prekračovaniu dlhodobých ročných imisných limitov PM10 (pevných aerosólov, TZL) a krátkodobého hodinového limitu NO2. K zvýšenej koncentrácii prachových častíc bude dochádzať najmä pri teplom, suchom a veternom počasí trvajúcim nepretržite 15 a viac dní. Z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva je dôležité, aby sa v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní) zabezpečilo kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu. Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobo prípustné.

Produkcia hluku

Produkciou hluku bude najmä vlastná ťažba a úprava surovín, len v menšej miere aj automobilová doprava. Na posúdenie vplyvu hluku navrhovanej činnosti bola vypracovaná hluková štúdia odborne spôsobilou osobou Ing. Machlica v roku 2009. Zo získaných výsledkov sa konštatuje, že len pred dvomi rodinnými domami vo Vrútkách a v záhradkárskej osade boli prekročené denné a večerné prípustné hodnoty veličín hluku (50 dB). Smerom na obec Lipovec vo vzdialenosti cca 82 m od zdroja hluku vo voľnom poli boli zistené hodnoty 63,9 dB, čo predstavuje, že pri priaznivých podmienkach pre šírenie zvuku môže dôjsť k prekročeniu povoleného limitu o 5 až 7 dB. Po vykonaní čiastkových protihlukových opatrení formou protihlukových stien sa negatívny vplyv hluku na okolie znížil. V súvislosti s ďalším znižovaním hluku boli prijaté doplnujúce opatrenia. Vybudovala sa stena pri prvom triediči a vykonali sa technické opatrenia na zníženie hluku priamo v linke.

Postupom ťažby od západu na východ sa bude postupne meniť aj hlukové zaťaženie z ťažby. Ide ale o dočasnú produkciu hluku, ktorá sa výstavbou diaľnice nebude dať v budúcnosti odlíšiť od iných zdrojov hluku.

Produkcia odpadov

Navrhovanou činnosťou a spracovaním nerastnej suroviny nevzniká hromadenie odpadu. Z hľadiska odpadového hospodárstva sa problémy s odpadom charakteru TKO riešia štandardným spôsobom a nevzniká akumulácia (skládkovanie) odpadu.

Odpad z ťažby sa rieši mimo ložiska štrkopieskov na odkalisku, ktoré bolo zaradené do kategórie B podľa zákona 218/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu v platnom znení. Na tomto odkalisku sa sústreďuje kal z prania a drvenia surovín, nie je tu ukladaný iný ťažobný odpad.

Činnosť po ukončení ťažby a rekultivácia ťažobného priestoru

Po ukončení ťažby vznikne nová krajinná štruktúra – vodné plochy. V určenom termíne alebo po doťažení bilančných zásob štrkopieskov sa pristúpi k zahladeniu následkov ťažby a k rekultivácii, resp. revitalizácii ťažobného priestoru. Tieto práce súvisia s rekultiváciou lokality budú prebiehať už aj priebežne v nadväznosti na doťažovanie zásob suroviny v jednotlivých častiach ložiska. Zahrňujú vytvorenie záverných svahov štrkoviska, pokrytie vhodnou zeminou, ktorá

umožní zazelenenie svahov, prípadne aj iné úpravy svahov (členitejšie brehy, širšie litorálne pásmo, brehové porasty). Za vhodnú zeminu sa považuje aj skrývková pôda, ktorá sa bude odstraňovať v predstihu ťažby v ťažobnom reze a vhodne uskladňovať a chrániť. Spôsob zahladzovania následkov bude závisieť od prijatého rozhodnutia o budúcom využívaní územia.

III. POPIS PRIEBEHU POSUDZOVANIA

1. Vypracovanie správy

Navrhovaná činnosť je podľa prílohy č. 8 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“), kapitola 1: Ťažobný priemysel, zaradená do položky č. 11. Lomy a povrchová ťažba a úprava kameňa, ťažba štrkopiesku a piesku, od 200 000 t/rok alebo od 10 ha záberu plochy časť A – povinné hodnotenie.

Na základe písomnej žiadosti navrhovateľa MŽP SR listom č. 9400/2009-3.4/gn zo dňa 26. 10. 2009 upustilo od požiadavky variantného riešenia navrhovanej činnosti. Navrhovateľ svoju žiadosť odôvodnil tým, že ide o pokračovanie doterajšej ťažobnej činnosti v určenom dobývacom území na ložisku nevyhradeného nerastu štrkopieskov s uvažovanou konkrétnou možnosťou využitia v krátkodobom časovom horizonte.

Zámer bol vypracovaný spoločnosťou VODNÉ ZDROJE SLOVAKIA, s. r. o., Radlinského 9, 811 07 Bratislava v decembri 2009, ktorý v zastúpení navrhovateľa predložila na MŽP SR dňa 30. 12. 2009.

Rozsahom hodnotenia určenom MŽP SR č. 1948/2010-3.4/gn zo dňa 26. 02. 2010 sa stanovilo, že pre ďalšie hodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti sa požaduje dôkladné zhodnotenie nulového variantu (stav, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila) a variantu uvedenom v predloženej zámere.

Zo stanovísk doručených k predmetnému zámeru a po preštudovaní zámeru vyplynula potreba v správe o hodnotení podrobnejšie rozpracovať nasledovné okruhy otázok súvisiacich s navrhovanou činnosťou:

- uviesť predpokladané objemové parametre ťažby štrkopieskov;
- uviesť aktuálny stav zásob podľa „Bilancie zásob výhradných ložísk SR so stavom k 01. 01. 2009“ a podľa „Evidencie ložísk nevyhradených nerastov SR so stavom k 01. 01. 2009“;
- podrobnejšie zdôvodniť potrebu otvárania nového ťažobného priestoru na poľnohospodárskej pôde s ohľadom na jestvujúce ťažobné priestory, oživovanie zatvorených ťažobných priestorov (najmä s ohľadom na evidovaný stav bilančných zásob v dobývacom priestore Vrútky I.) a pod.;
- uviesť prehľadnú situačnú mapu s jednoznačným vyznačením priestorov existujúcej ťažby (hranice výhradného ložiska s určeným dobývacím priestorom Vrútky I. a hranice ťaženého ložiska nevyhradeného nerastu Vrútky – Lipovec) ako aj navrhovaný nový priestor rozšírenia ťažby nevyhradeného nerastu Vrútky – Lipovec;
- uviesť presné a správne citácie banských predpisov;
- spresniť výmer záberu poľnohospodárskej pôdy ku ktorému dôjde rozšírením ťažby štrkopieskov;

- podrobnejšie vyhodnotiť spôsob organizácie dopravy s vyhodnotením stavu cesty III./01892 v spolupráci so Správou ciest Žilinského samosprávneho kraja a Okresným dopravným inšpektorátom Martin;
- na základe podrobného geologického prieskumu posúdiť optimálnu ochranu vodného zdroja Lipovec prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd v Martine a Záturčí;
- riešiť zasahovanie do brehových porastov, minimalizovať vplyv na genofondovú lokalitu Jazierka – Lipovecké štrkoviská, zachovať priestor vodného toku Mníšia so sprievodnou zeleňou a uviesť nápravné opatrenia;
- uviesť návrh rekultivácie územia v spolupráci s orgánom ochrany prírody, okrem iného navrhnúť priaznivé parametre vodného prostredia – členitejšie brehy, širšie litorálne pásmo a brehové porasty;
- osobitne vyhodnotiť všetky pripomienky doručené k zámeru.

Správu o hodnotení navrhovanej činnosti na životné prostredie (ďalej len „Správa o hodnotení“) spracovala spoločnosť VODNÉ ZDROJE SLOVAKIA, s. r. o., Radlinského 9, 811 07 Bratislava v novembri 2010.

Správa o hodnotení bola predložená na MŽP SR dňa 03. 12. 2010. Zároveň bola správa o hodnotení zverejnená na internetovej stránke MŽP SR www.enviroportal.sk dňa 07. 12. 2010.

2. Rozoslanie a zverejnenie správy o hodnotení

MŽP SR v rámci procesu posudzovania rozoslalo správu o hodnotení na zaujatie stanoviska podľa § 23 ods. 1 zákona týmto subjektom: rezortnému orgánu (Ministerstvo hospodárstva SR); povoľujúcemu orgánu (Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici); dotknutým obciam (Obec Lipovec, obec Turčianske Kľačany Mesto Vrútky); dotknutým orgánom (Krajský úrad životného prostredia Žilina; Obvodný úrad životného prostredia Martin; Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine; Krajský pozemkový úrad Žilina; Obvodný pozemkový úrad Martin; Obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie v Martine; Obvodný úrad v Martine, odbor krízového riadenia; Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Martine a Úrad Žilinského samosprávneho kraja).

Ďalej bola správa o hodnotení zaslaná na zaujatie stanoviska sekcii geológie a prírodných zdrojov MŽP SR a sekcii vôd MŽP SR.

3. Prerokovanie správy o hodnotení s verejnosťou a závery prerokovania

Spoločné verejné prerokovanie navrhovanej činnosti sa uskutočnilo v zasadacej miestnosti Mestského úradu Vrútky dňa 19.1.2011. Výzva na prerokovanie sa realizovala verejnou vyhláškou MsÚ Vrútky z 20.12.2010 v ktorej sa ďalej oznámilo doručenie správy o hodnotení na Mestský úrad a že do uvedenej správy bolo možné nahliadnuť v lehote do 19.1.2011. Bolo možné súčasne si spraviť výpisy, odpisy alebo na vlastné náklady kópie. Ďalej sa oznámilo, že spoločné verejné prerokovanie uskutoční dňa 19.1.2011 na MsÚ vo Vrútkach v sobášnej miestnosti č. 201. Obce tiež oznámili verejné prerokovanie vyvesením oznamov obvyklým spôsobom na úradných tabuliach mesta Vrútky ako i v príľahlých obciach Lipovec a Turčianske Kľačany a písomnou pozvánkou.

Na rokovaní bol rozdán aj osobitne spracovaný materiál, ktorý v skrátenej forme obsahoval rozsah navrhovanej činnosti, identifikované a predpokladané vplyvy na životné prostredie a najdôležitejšie opatrenia na elimináciu alebo zníženie negatívnych vplyvov.

Po ukončení prezentácie sa uskutočnila diskusia z ktorej vyplynulo:

- Zástupca obce Lipovec: ako ohrozí pokračovanie ťažby štrkopieskov využívaný vodárenský zdroj Lipovec, s akými termínmi sa uskutočnili alebo uskutočnia opatrenia na zníženie hladiny hluku, ako sa bude riešiť distribúcia suroviny po verejných komunikáciách – ceste III. triedy?
- Odpovedal zástupca Vodné zdroje Slovakia s.r.o. dr. Némethyová: na základe výsledkov doterajších monitorovacích prác, samočistiacej schopnosti horninového prostredia zisťovanej metódou Rehseho, matematických výpočtov horizontálnej vzdialenosti na odstránenie hygienického znečistenia, ktoré je 37 m, smerov prúdenia podzemnej vody a modelových riešení sa závažné ohrozenia vodárenského zdroja Lipovec neočakáva. Pre návrh optimálnej úrovne ochrany vodárenského zdroja Lipovec bol pre potreby správy o hodnotení vypracovaný osobitný hydrogeologický posudok, v ňom sú konkretizované jednotlivé technické a organizačné ochranné opatrenia.
- Odpovedali aj zástupcovia a.s. BRA-VUR Vrútky Ing. Sedliáčková a p. Házerová: podľa starších meraní hlukových emisií a technických výpočtov v hlukovej štúdií boli hygienické limity hluku v lokalite Vrútky Dolná Kružná prekročené. Na zníženie emisií hluku spoločnosť BRA-VUR vykonala technické opatrenia priamo v technologickej linke a vybudovala protihlukové tesniace steny, po vykonaní doplnujúcich technických úprav sa uskutočnia opätovné hlukové merania po začatí prevádzky štrkovne. Predpokladá sa dosiahnutie prípustnej hladiny hluku vo všetkých kritických miestach merania.
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Martin Ing. Páričková: z pohľadu RÚVZ je relevantná najmä problematika hluku. Po vykonaní protihlukových technických úprav sú plánované terénne merania hlukových emisií, ktoré sa uskutočnia po zimnej odstávke po začatí prevádzky štrkovne, meraní sa zúčastní zástupca RÚVZ.
- Mesto Vrútky, Ing. Rybáriková: vo vzťahu k obyvateľom mesta sú dôležité najmä vplyvy na obyvateľstvo a opatrenia na zníženie alebo elimináciu nepriaznivých vplyvov, z ktorých dominuje zvýšený hluk v ulici Dolná Kružná. Požaduje vykonanie kontrolných meraní hlukových emisií vo vonkajšom prostredí.
- Obec Lipovec, p. Mada: aké sú hranice dobývacieho priestoru a ako bude prebiehať doprava?
- Odpovedala Ing. Žajdlíková z VZ Slovakia s.r.o.: rozloha dobývacieho priestoru je zobrazená na mapových prílohách v správe o hodnotení, doprava v rámci štrkovne sa bude vykonávať po vnútroareálových účelových komunikáciách a distribúcia spracovanej suroviny po št. ceste III. tr. č. 01892 Lipovec - Vrútky s napojením na cestu I. tr. č. I/18.

Z verejného prerokovania bol vyhotovený záznam a ten bol v listinnej podobe so sprievodným listom č. Č.SP – 136/2011-Ry dňa 31.1.2011 predložený na MŽP SR spolu s prezenčnou listinou z účasti na rokovaní.

4. Stanoviská, pripomienky a odborné posudky predložené k správe o hodnotení

Na MŽP SR boli podľa § 23 a § 35 zákona doručené nasledovné stanoviská k predloženej správe o hodnotení:

Obvodný banský úrad Banská Bystrica, (list č. 618-3915/2010 z 22.12.2010)

na základe podania konštatuje, že nemá pripomienky k správe o hodnotení.

Mesto Vrútky, (list č. Č.SP – 136/2011-Ry z 31.1.2011)

listom zasiela stanovisko k správe o hodnotení a záznam zo spoločného verejného prerokovania správy. K správe o hodnotení uvádza, že v súvislosti s úpravou a spracovaním kameniva na existujúcej technologickej linke požaduje vykonať opatrenia na elimináciu negatívneho vplyvu hluku na obytnú zónu v časti Vrútok na ulici Dolná Kružná.

Krajský úrad životného prostredia v Žiline, odbor starostlivosti o životné prostredie, (list č. 2011/00001/Gr z 26.1.2011)

k predloženej správe o hodnotení vydáva nasledovné stanovisko: predložený variant možno pokladať z hľadiska ochrany prírody a krajiny za prijateľný v prípade, že budú dodržané nasledovné opatrenia:

1. v priestoroch technologickej linky nielenže nezasahovať do brehových porastov ale v území min. 10-15 m od brehu vylúčiť činnosť a priestor revitalizovať výsadbou pôvodných druhov stromov (vymenovaných). Toto opatrenie má zabrániť fragmentácii brehových porastov a znížiť negatívny vplyv prevádzky na biokoridor nadregionálneho významu. Do budúcnosti by bolo optimálne premiestniť napr. dočasné skládky suroviny, prípadne mobilné zariadenia do väčšej vzdialenosti,
2. dodržať minimálnu vzdialenosť ťažobného priestoru 50 m od rieky Váh a nezasahovať do brehových porastov,
3. zachovať priestor vodného toku Mnišia so sprievodnou zeleňou min 15-20 m na každej strane toku,
4. minimalizovať vplyv na genofondovú plochu Jazierka-Lipovecké štrkoviská, nezasahovať do brehových porastov, nezasypávať biotopy skrývkovým materiálom, príp. materiálom z odkaliska, definovať spôsob ťažby severne od jazier,
5. v SZ cípe ťažobného priestoru, kde je priestor pre skladovanie suroviny vylúčiť zásah do drevinovej vegetácie ako aj zabrániť zasypávaniu týchto biotopov, zachovať ekostabilizačné prvky v krajine,
6. zabrániť šíreniu invázných druhov rastlín a zabezpečiť likvidáciu ich existujúcich populácií,
7. v prípade križovania komunikácií v ťažobnom priestore s migračnými trasami obojživelníkov vykonávať preventívne opatrenia zabraňujúce ich usmrcovaniu, opatrenia vykonať v prípade masovejšieho ťahu,
8. zabezpečiť dobrý technický stav ťažobných mechanizmov a dopravných prostriedkov aby nedošlo k neželaným únikom ropných látok do prírodného a vodného prostredia,
9. po ukončení aktívnej ťažby v niektorom zemníku následne pristúpiť k revitalizácii územia,
10. po vyťažení ložiska sa vytvorí priestor s veľkým potenciálom pre organizmy viazané na vodné prostredie. Vzhľadom na situovanie v migračnom koridore vodného vtáctva bude vhodné aspoň v časti vyťažených plôch vytvoriť priaznivé parametre vodného prostredia – členitejšie brehy, širšie litorálne pásmo, brehové porasty, prípadne ostrovčeky atd. Základné charakteristiky aspoň niektorých zemníkov (tvar, veľkosť) by bolo vhodné navrhnuť už dopredu s ohľadom na budúcu funkciu. Revitalizáciu územia je potrebné realizovať v súčinnosti s orgánom ochrany prírody.

V závere uvádza, že územiu prináleží 1. st. ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. a pri predpokladanom dodržaní všetkých podmienok úrad iné pripomienky nemá a s navrhovanou činnosťou súhlasí.

Obvodný úrad životného prostredia v Martine, (list č. ŽP-2011/00095-Ku z 19.1.2011)
vydal stanovisko za zložky životného prostredia nasledovne:

Úsek odpadového hospodárstva: nemá pripomienky;

Úsek štátnej vodnej správy: navrhovaná činnosť uvažuje o rozšírení ťažby štrkopieskov na ploche 26 ha. Predmetný dobývací priestor zasahuje do vonkajšej a vnútornej časti ochranného pásma II. st. vodárenského zdroja Lipovec, ktorý slúži na zásobovanie obyvateľstva príľahlých sídelných aglomerácií Lipovec, Turčianske Kľačany a Vrútky pitnou a úžitkovou vodou. Spodná hranica skrývky sa zhoduje približne s ustálenou hladinou podzemnej vody. Z tohto dôvodu OÚŽP ako príslušný orgán štátnej vodnej správy žiada doplniť:

- hydrogeologický posudok, v ktorom bude zhodnotený vplyv navrhovanej banskej činnosti na kvalitu a kvantitu vodárenského zdroja Lipovec,
- stanovisko Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin, nakoľko v záujmovom území sa nachádza vodárenský zdroj Lipovec a celá činnosť bude vykonávaná v ochrannom pásme II. st. menovaného vodného zdroja, čo je v rozpore s rozhodnutím ONV Martin č. PLVH-963/1988 vod./Hu zo dňa 21.11.1988 a vyhláškou MŽP SR č. 29/2005 Z.z. Turčianska vodárenská spoločnosť a.s. Martin je vlastníkom a prevádzkovateľom vodárenského zdroja Lipovec.

Úsek ochrany prírody a krajiny. Ťažba suroviny prebieha v predmetnom území aj v súčasnosti, v lokalite existuje technologické a administratívne zázemie. Predložený variant predpokladá záber 27,5 ha poľnohospodárskej pôdy a možno ho z hľadiska ochrany prírody a krajiny za prijateľný v prípade, že budú dodržané aspoň nasledovné opatrenia:

- v území technologickej linky nezasahovať do brehových porastov a v území min 10 – 15 m od brehu vylúčiť činnosť a priestor revitalizovať výsadbou pôvodných druhov stromov. Toto opatrenie má znížiť negatívny vplyv prevádzky na biokoridor nadregionálneho významu. Optimálna šírka brehových porastov pri zohľadnení funkcie vodného toku je samozrejme väčšia. Do budúcnosti by bolo optimálne premiestniť napr. dočasné skládky surovín, prípadné mobilné zariadenia do väčšej vzdialenosti,
- dodržať minimálnu vzdialenosť ťažobného priestoru 50 m od rieky Váh a nezasahovať do brehových porastov,
- zachovať priestor vodného toku Mníšia so sprievodnou zeleňou, min. 15 – 20 m na každej strane toku,
- minimalizovať vplyv na genofondovú plochu Jazierka-Lipovecké štrkoviská, nezasahovať do porastov, nezaspávať biotopy skrývkovým materiálom, definovať spôsob ťažby severne od jazier,
- v SZ cípe ťažobného priestoru je vymedzený priestor pre skladovanie suroviny. Na hraniciach tohto územia žiadajú vylúčiť zásah do existujúcej drevinovej vegetácie, ako aj zabrániť zaspávaniu týchto biotopov,
- zabrániť šíreniu invázných druhov rastlín a zabezpečiť prípadnú likvidáciu existujúcich populácií,

- v prípade križovania komunikácie v ťažobnom priestore s migračnými trasami obojživelníkov, vykonať preventívne opatrenia zabraňujúce ich usmrčovaniu,
- zabezpečiť dobrý technický stav ťažobných mechanizmov a dopravných prostriedkov aby nedošlo k neželaným únikom ropných látok do prírodného (najmä vodného) prostredia,
- po ukončení ťažby v niektorom zemníku následne pristúpiť k revitalizácii územia,
- po vyťažení ložiska sa vytvorí priestor s veľkým potenciálom pre organizmy viazané na vodné prostredie. Vzhľadom na situovanie v migračnom koridore vodného vtáctva bude vhodné aspoň v časti vyťažených plôch vytvoriť priaznivé parametre vodného prostredia – členitejšie brehy, širšie litorálne pásmo, brehové porasty, prípadne ostrovčeky atd. Základné charakteristiky aspoň niektorých zemníkov by bolo vhodné navrhnuť už dopredu s ohľadom na budúcu funkciu. Revitalizáciu územia je potrebné realizovať v súčinnosti s orgánom ochrany prírody.

Úsek ochrany ovzdušia: nemá pripomienky ku správe o hodnotení.

Obvodný úrad životného prostredia v Martine, (list č. ŽP-2011/00095-Ku z 5.4.2011)

vydal stanovisko k doplneniu správy o hodnotení podľa požiadavky z predchádzajúceho stanoviska nasledovne:

Úsek štátnej vodnej správy: predmetná činnosť je možná z hľadiska ochrany vodných pomerov za dodržania podmienok:

- sledovať úroveň hladiny a kvalitu podzemnej vody (ukazovatele Ph, sírany, chloridy, dusičnany, Pb, Cd, NEL, CHSK) vo vodárenskom zdroji Lipovec a v existujúcich hydrogeologických vrtoch PL-1, HB-1, vo vlastnej studni v areáli štrkovne a v novo vzniknutej ťažobnej jame,
- ťažbu štrkov nezasahovať do územia vnútornej PHO II. st. vodárenského zdroja Lipovec, vyhláseného rozhodnutím ONV Martin, č.j. PLVH-963/1988-vod.Hu zo dňa 21.11.1988,
- zapracovať podmienky z vyjadrenia Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin č. 854/2011-TVY2 zo dňa 2.3.2011 do ďalšieho stupňa projektovej dokumentácie – územné rozhodnutie a stavebné povolenie.

Uvedené podmienky žiadajú zapracovať do záverečného stanoviska.

TURVOD-Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. Martin, (list č. 854/2011-TVY2 z 2.3.2011)

Zaslali vyjadrenie k posudzovanej činnosti spracovateľovi správy o hodnotení Vodné zdroje Slovakia ako splnomocnencovi spoločnosti BRA-VUR, a.s. Vrútky. Vo vyjadrení sa konštatuje, že posudzovaná činnosť sa navrhuje v ochrannom pásme II. st. vodárenského zdroja Lipovec – studňa. Uvedený vodný zdroj je nenahraditeľný. Navrhovanou činnosťou sa z časti zasahuje aj do vnútornej časti ochranného pásma II. st.

V roku 2005 bol uskutočnený z opísaných dôvodov hydrogeologický prieskum vykonaný spol. Vodné zdroje Slovakia s.r.o. ako oprávnenou organizáciou. Na základe meraní sa vtedy prehodnotil smer izolínií hladín podzemných vôd na základe toho bol určený aktuálny smer prúdenia podzemnej vody medzi vodárenským zdrojom Lipovec a ložiskom z východu na západ, pričom sa preukázalo, že v čase čerpania vody sa smer prúdenia menil na severozápadný, t.j. v smere ku vodnému zdroju. Z uvedeného vyplýva, že aj v prípade neovládateľného úniku škodlivých látok počas posudzovanej činnosti, môže dôjsť najmä pri čerpaní vody k transportu kontaminantov smerom k vodárenskému zdroju a tým k jeho znehodnoteniu. Z uvedeného

vyplýva, že z hľadiska geologických pomerov územia je zraniteľnosť podzemnej vody, a tým aj vo vodárenskom zdroji, značná. K uvedenému záveru sa dospelo na základe vyhodnotenia geologických a hydrogeologických pomerov územia, výsledkov prieskumných prác a vývoja monitorovania kvality podzemnej vody vodárenského zdroja získaných v minulosti.

Ďalej sa uvádza, že vplyv ťažby štrkopieskov na podzemnú vodu bol v minulosti monitorovaný prostredníctvom vrtov LP-1 až LP-4. Vrt LP-1 a LP-2 boli funkčné do roku 2004, ostatné boli znehodnotené. Navrhovateľ BRA-VUR, a.s. v súčasnosti nevykonáva žiadny monitoring podzemnej vody aj napriek podmienky stanovenej v rozhodnutí monitoring vykonávať a výsledky predkladať spol. TURVOD, a.s. Martin.

V predloženom HG posudku (2010) sa uvádza, že pre prípad možného úniku ropných látok zo spevnených plôch do geologického prostredia a podzemných vôd z areálu štrkovne je voda z povrchového odtoku odvádzaná cez účinný ORL, ktorý spĺňa náročné požiadavky na kvalitu vyčistených vôd. Uvedený ORL dodnes nie je uvedený do prevádzky, resp. nemajú vedomosť o jeho vybudovaní a vydaní užívacieho povolenia.

Na základe vyššie uvedených skutočností uvádza spol. TURVOD nasledovné:

- nesúhlasia s navrhovaným rozsahom ťažby štrkopieskov na ploche 27,5 ha. Ťažobný priestor nesmie zasahovať do vnútornej časti PHO II. st. vodárenského zdroja Lipovec. Plochu ťažobného priestoru prehodnotiť v zmysle uvedenej požiadavky,
- v zmysle Koncepcie vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 je vlastníkom a správcou vodárenského zdroja povinný zamerať sa na skvalitnenie starostlivosti o vodné zdroje a na zabezpečenie zásobovania kvalitou pitnou vodou. Nakoľko z predložených posudkov je zrejmé, že posudzovaná činnosť môže mať nepriaznivý vplyv na kvalitu podzemnej vody, najmä v dôsledku únikov ropných produktov z ťažobného priestoru, prípadne ekologickou haváriou a tým môže dôjsť aj k znehodnoteniu vodárenského zdroja. Žiadajú preto vypracovať projekt monitoringu podzemných vôd oprávnenou organizáciou, ktorý bude sledovať vplyv súčasnej a navrhovanej ťažby na podzemnú vodu, t.j. bude zameraný na sledovanie hladinového režimu a vývoja kvality podzemných vôd v existujúcich hydrogeologických vrtoch, v ťaženej vodnej ploche, na odtoku z odkaliska a vo vodnom zdroji v areáli štrkovne, prípadne v novo vytvorených vrtoch najmä vo východnej časti územia. Výsledky monitoringu bude nutné pravidelne predkladať spoločnosti TURVOD a.s. Martin,
- všetky navrhované preventívne a organizačné opatrenia určené na minimalizáciu negatívnych vplyvov na kvalitu podzemných vôd pri ťažobnej činnosti je nutné zapracovať do Havarijného plánu,
- navrhovanou lokalitou súčasne prechádza aj výtlačné kanalizačné potrubie na prečerpávanie splaškových odpadových vôd z príľahlých obcí. V prípade poškodenia potrubia, napr. častým prejazdom ťažkými mechanizmami, môže dôjsť k uniknutiu odpadových vôd do podlažia a okolitých vodných plôch. Výtlačné potrubie preto žiadajú uložiť v celom dotknutom úseku do osobitnej chráničky.

V prípade, že posudzovanou činnosťou dôjde k ovplyvneniu kvality alebo výšky hladiny vody vo vodnom zdroji, navrhovateľ okamžite zastaví ťažbu, v prípade trvalého znehodnotenia vodárenského zdroja Lipovec na vlastné náklady zabezpečí náhradný vodný zdroj rovnakej výdatnosti a kvality.

Všetky uvedené pripomienky žiadajú rešpektovať a zapracovať ich do ďalšieho stupňa schvaľovania.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, (list č. 2010/875-243/B-MUDr.Ks-Mi z 31. 03. 2010)

Úrad vo veľmi obširnom a podrobne spracovanom odbornom stanovisku rozoberá navrhovanú činnosť podľa rozpisu jednotlivých činností uvedených v správe o hodnotení. Podrobne sa rozoberajú jednotlivé činnosti a ich potenciálny vplyv na zdravie obyvateľstva. V stanovisku sa konštatuje, že navrhovaná činnosť je pokračovaním už existujúcej ťažby a popisuje jeho presnú lokalizáciu a technológiu ťažby. Vyťažiteľná surovina je kvalitná a relatívne nenáročná na ťažbu. Ďalej sa podrobne rozpisujú jednotlivé vstupy (záber pôdy, spotreba vody, elektrickej energie), riešenie dopravy (súčasnej a ktorá sa nemení v navrhovanej činnosti) a nároky na pracovné sily a ich pracovné podmienky. V stanovisku sa ďalej uvádzajú zistené vplyvy na životné prostredie. Vplyvy na ovzdušie vychádzajú z „Exhalačnej štúdie pevných aerosólov“ spracovanej J. Hamzom, október 2009. Z výsledkov hodnotenia vyplýva, že za normálnych rozptylových podmienok sa nepredpokladá prekročenie dlhodobých ročných imisných limitov PM10 (pevných aerosólov, TZL) z technologického spracovania štrkov a krátkodobého hodinového limitu NO2 z ťažkej dopravy. Plošné zdroje znečistenia tvoria plochy etáží a ťažobných násypov vrátane manipulačných priestorov a pojazdných plôch. Odhad emisií TZL sa definuje na 3,5-20 mg.s-1.m-2. Prašnosť je závislá na konkrétnych klimatických podmienkach, najmä na rýchlosti vetra. Emisie budú udržiavané na spodnom rozmedzí, keďže väčšia časť technológie prebieha mokrou cestou a násypy sú kontinuálne prekrývané novými mokrymi vrstvami štrku. Okrem toho sú tu ešte aj líniové zdroje znečistenia ovzdušia, ktorými sú najmä nespevnené cesty – trasy prepravy suroviny z miesta ťažby na miesto vykládky. Ide o prašnosť spôsobenú pojazdom na malom priestore a zmes vo výfukových plynch, kde je za dominantnú škodlivinu považovaný okrem TZL aj NO2 a CO. Konštatuje sa, že z pohľadu imisného zaťaženia pevných aerosólov PM10 a NO2 sa za normálnych rozptylových podmienok nepredpokladá prekročenie dlhodobých ročných imisných limitov PM10 z technologického spracovania štrkov a krátkodobého hodinového limitu NO2 z ťažkej dopravy z priestorového celku spoločnosti v kritických miestach obytnej zóny mesta Vrútky a obci Lipovec.

Ďalším okruhom, na ktorý úrad kladie dôraz je hodnotenie hluku a vibrácií. Prevádzka štrkovne je v sezóne dvojmenná, mimo sezóny jednozmená. Ťažobné práce sa v rozšírenej činnosti budú vykonávať ťažobnými mechanizmami radového typu DH a CAT priamo z brehu spätným ústupovým spôsobom. Doprava vyťaženého materiálu do technologickej linky bude vykonávaná nákladnými automobilmi v súčasnosti používanými v automobilovej doprave. Na predikciu a posúdenie vplyvu hluku štrkovne na okolie bola vypracovaná hluková štúdia odborne spôsobilou osobou Ing. Machlica v roku 2009. Zo získaných výsledkov sa konštatuje, že len pred dvomi rodinnými domami vo Vrútkach a v záhradkárskej osade boli prekročené denné a večerné prípustné hodnoty veličín hluku (50 dB). Smerom na obec Lipovec vo vzdialenosti cca 82 m od zdroja hluku vo voľnom poli boli zistené hodnoty 63,9 dB, čo predstavuje, že pri priaznivých podmienkach pre šírenie zvuku môže dôjsť k prekročeniu povoleného limitu o 5 až 7 dB. Po vykonaní čiastkových protihlukových opatrení formou protihlukových stien sa negatívny vplyv hluku na okolie znížil. V súvislosti s ďalším znižovaním hluku boli prijaté doplňujúce opatrenia. Vybudovala sa stena pri prvom triediči a vykonali sa technické opatrenia na zníženie hluku priamo v linke. Miesta, kde dochádzalo k narážaniu kameniva na kovové časti linky, boli zabezpečené tlmiacimi elementmi

Ďalej sa stanovisko venuje odpadovým a technologickým vodám a produkcii odpadov. Konštatuje sa súlad s povolenými hodnotami a žiadnym možným nárastom nových vplyvov na životné prostredie a na zdravie obyvateľstva dotknutých obcí ako aj pre zamestnancov v prevádzke. Kvalita a kvantita podzemných vôd sa pravidelne monitoruje a to jednak priamo v ťažobnom priestore ale najmä vo vodárenskom zdroji Lipovec ako i vo vlastnej studni, ktorú používa navrhovateľ pre vlastné účely a výsledky hodnotenia sú v súlade s nariadením vlády č. 354/2006 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Ako striktná požiadavka sa vzniesla pokračovať v monitorovaní kvality podzemnej vody a stavu vodárenského zdroja najmä aj v súvislosti s výstavbou a následnou prevádzkou diaľnice D1 ako hodnotenie možného kumulatívneho vplyvu.

Veľmi podrobne sa v stanovisku rozoberali aj všetky ostatné zistené alebo predpokladané vplyvy na životné prostredie vrátane zdravia a odhaduje sa miera ich významnosti. Najmä z hľadiska možných zdravotných rizík sa konštatuje, že v blízkosti záujmovej lokality sa nenachádza trvalo obývaná obytná zástavba. Spoločnosť disponuje modernou výrobnou technológiou, zodpovedajúcou súčasnej technickej úrovni dostupnej na trhu, ktorá v maximálnej možnej miere znižuje zdravotné riziká. Tá sa bude využívať aj pri pokračujúcej ťažbe na ďalších pozemkoch. Negatívne vplyvy prevádzky štrkovne sa pravdepodobne výraznejšie prejaví až počas výstavby diaľnice D1, kedy dôjde ku kumulácii viacerých vplyvov. Zvýšením intenzity nákladnej dopravy sa zvýši možnosť vzniku nehôd, zvýši sa vplyv hluku, exhalátov a celková prašnosť (vplyv na sluchové orgány, nervovú sústavu, dýchacie cesty, možnosť vzniku alergie). Spoločnosť BRA-VUR, a. s. uskutočnila protihlukové opatrenia vo forme protihlukovej steny a tiež znížením hlučnosti samotnej triediacej linky, aby hladina hlukovej záťaže neprekračovala prípustné hygienické limity. Na zníženie zdravotných rizík sa počas prevádzky budú postupne realizovať aj vegetačné úpravy výsadbou pôvodných drevín, šírenie prachu sa zníži aj kropením povrchu vozovky, čistením vozidiel a mechanizmov, hluková a imisná záťaž technicko-organizačnými opatreniami v rámci prevádzky celého areálu. Exhaláty na ekologicky prijateľnej úrovni možno udržať pravidelnou údržbou a dobrým technickým stavom vozidiel a mechanizmov. Z celkového hodnotenia vyplýva, že navrhovaná ťažba štrkopieskov a súvisiace činnosti, vrátane prevádzky betonárne, nebudú pre obyvateľstvo okolitých sídiel predstavovať zvýšenie zdravotného rizika. Z pohľadu pracovného prostredia je relevantná najmä expozícia hluku a pracovné ovzdušie. Ochrana zdravia zamestnancov zabezpečuje zamestnávateľ preventívnymi opatreniami, technickými a ochrannými prostriedkami, organizáciou práce, školením o správnom zaobchádzaní a údržbe pracovných zariadení a pod. Na ochranu zdravia zamestnancov z hľadiska sluchu sú stanovené limitné a akčné hodnoty expozície hluku. Hladina hluku bola v spol. BRA-VUR, a.s. overovaná v roku 2008 v súvislosti s modernizáciou výroby kameniva v štrkovni a na základe zistených výsledkov sa vykonávajú príslušné technické opatrenia vo vzťahu k vonkajšiemu prostrediu. V pracovnom ovzduší prevádzky sa vyskytuje prach, ktorý je podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. zaradený ako pevný aerosól s prevažne fibrogérmym účinkom. Ten určuje obsah SiO₂ v respiračných frakciách, kde najzávažnejšou cestou prieniku do organizmu sú dýchacie cesty. Okrem mechanického, dráždivého, toxického, fibroplastického účinku má pevný aerosól aj alergizujúci a infekčný účinok. Najvyššie prípustné expozičné limity pre chemické faktory sú stanovené priemernou a hraničnou hodnotou. Vzhľadom na charakter ťažby a spracovanie suroviny, prevažne mokrým procesom a doterajšie skúsenosti, nebude riziko súvisiace s expozíciou prachu dominantné.

Z hľadiska prijateľnosti navrhovanej činnosti pre dotknuté obce sa konštatuje, že pre súčasnú ťažbu na ložisku Vrútky - Lipovec bolo vydané územné rozhodnutie a proti navrhovanej

(rozšírenej) ťažbe neboli vznesené námietky. Obce Lipovec a Turčianske Kľačany vyjadrili podporné stanovisko k navrhovanej činnosti, deklarovali dobrú spoluprácu s navrhovateľom spol. BRA-VUR, a.s., ktorá sa aktívne podieľa na zimnej údržbe miestnych komunikácií, poskytuje materiál na rekonštrukciu obecného majetku, čím prispieva k šetreniu finančných prostriedkov na zabezpečenie samosprávnych funkcií.

V závere rozsiahleho popisu zistených vplyvov sa konštatuje, že okrem zmien v teréne a krajine, ktoré priamo súvisia s jestvujúcou ako i s navrhovanou činnosťou, vlastná ťažba štrkopieskov nebude zasahovať priamo do blízkosti obytných zón priľahlých sídelných aglomerácií Vrútky, Lipovec, Turčianske Kľačany. Negatívny vplyv hluku sa podľa vypracovanej hlukovej štúdie bude dotýkať len obyvateľov dvoch rodinných domov v meste Vrútky a nevyklučuje sa určitá možnosť vplyvu na obyvateľov niektorých domov v Lipovci a majiteľov chatiek v záhradkárskej osade pri priblížení ťažby v smere na juh a k obci Lipovec severne od ložiska. Z hľadiska možných zdravotných rizík sa konštatuje, že navrhovateľ aktívne pristupuje k zmierňovaniu následkov ťažby, ktoré by potenciálne mohlo zasiahnuť zdravie obyvateľstva. Spoločnosť BRA-VUR, a. s. uskutočnila protihlukové opatrenia vo forme protihlukovej steny a tiež znížením hlučnosti samotnej triediacej linky, aby hladina hlukovej záťaže neprekračovala prípustné hygienické limity. Na zníženie zdravotných rizík sa počas prevádzky budú postupne realizovať aj vegetačné úpravy výsadbou pôvodných drevín, šírenie prachu sa zníži aj kropením povrchu vozovky, čistením vozidiel a mechanizmov, hluková a imisná záťaž technicko-organizačnými opatreniami v rámci prevádzky celého areálu. Exhaláty na ekologicky prijateľnej úrovni možno sa udržiavajú pravidelnou údržbou a dobrým technickým stavom vozidiel a mechanizmov. Z celkového hodnotenia vyplýva, že navrhovaná ťažba štrkopieskov a súvisiace činnosti, vrátane prevádzky betonárne, nebudú pre obyvateľstvo okolitých sídiel predstavovať zvýšenie zdravotného rizika. Z pohľadu pracovného prostredia je relevantná najmä expozícia hluku a pracovné ovzdušie. Ochrana zdravia zamestnancov zabezpečuje zamestnávateľ preventívnymi opatreniami, technickými a ochrannými prostriedkami, organizáciou práce, školením o správnom zaobchádzaní a údržbe pracovných zariadení a pod. Možným rizikom sú isté prevádzkové riziká, ktoré sú sprievodným javom a ich príčinou je najmä nedodržiavanie technologickej disciplíny a zlyhanie ľudského faktora. Hlavným rizikom ťažby štrkopieskov z hľadiska vplyvu na životné prostredie je vo všeobecnosti možnosť vzniku havárií vozidiel alebo iných technologických zariadení. Pre minimalizáciu takéhoto rizika je potrebné dodržiavať sústavu právnych noriem, platných pre oblasť prepravy, ako aj pre skladovanie a manipuláciu s nebezpečnými látkami a navrhnuť a zrealizovať aj zodpovedajúce technické ochranné opatrenia. Pre prípad havárie má spoločnosť vypracovaný havarijný plán podľa vyhlášky MŽP SR č. 100/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd.

V závere konštatuje, že z hľadiska primárnej ochrany a podpory zdravia obyvateľstva na úseku verejného zdravotníctva neboli zistené také skutočnosti, pre ktoré by RÚVZ so sídlom v Martine konštatoval nesúlad navrhovanej činnosti so záujmami ním kontrolované. Preto vydáva úrad k predloženému zámeru stanovisko, v ktorom RÚVZ so sídlom v Martine s navrhovaným zámerom výstavby „Ťažba nevyhradeného nerastu štrkopieskov na lokalite Vrútky – Lipovec“ súhlasí za dodržania nasledovných podmienok:

- 1) Zabezpečiť nové objektivizácie hlučnosti a preukázať RÚVZ so sídlom v Martine neprekračujúce denné a večerné prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku v dotknutých častiach obcí Vrútky a Lipovec.

- 2) Zabezpečiť bezprašné a udržiavané komunikácie, ktoré budú slúžiť na prejazd nákladných automobilov/všetkeho strojného zariadenia k ťažbe, resp. do priestorov areálu spracovania kameniva.
- 3) Zabezpečiť všetky podmienky pre ťažbu a spracovanie kameniva na úseku ochrany, podpory zdravia a ochrany a podpory verejného zdravia a verejného zdravotníctva všeobecne vo vzťahu k obyvateľom dotknutých obcí, pracovníkov prevádzky a jednotlivým zložkám životného a pracovného prostredia v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky.

Krajský pozemkový úrad v Žiline, (list č. KPÚ2010/00555/150 z 13.1.2011)

Po preštudovaní doručenej správy o hodnotení úrad vydáva nasledovné stanovisko: navrhovaná činnosť predpokladá záber PP o výmere 27,50 ha v k.ú. Vrútky a Turčianske Kľačany. Vzhľadom na to je potrebné posúdiť návrh v zmysle §§ 13-15 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a zmene a doplnení niektorých zákonov. V prípade, že nebudú porušené zásady ochrany PP pri nepoľnohospodárskom použití PP, ustanovené v § 12 cit. zákona, tunajší úrad udelí súhlas s budúcim možným použitím PP na stavebné a iné zábery podľa §§ 13-15 cit. zákona a následne Obvodný pozemkový úrad v Martine rozhodne o trvalom odňatí predmetnej PP.

Obvodný pozemkový úrad v Martine, (list č. ObPÚ-2011/00482-SIS z 5.1.2011)

Navrhovaná činnosť rieši rozšírenie ťažby v dobývacom priestore ložiska nevyhradeného nerastu štrkopieskov a je pokračovaním už povolenej ťažby. V rámci zámeru úrad listom č. 547 z 20.1.2010 zaujal svoje stanovisko a požiadavky. V predloženej správe o hodnotení tieto boli zapracované a akceptované boli požiadavky a pripomienky. Na základe uvedeného úrad nemá k predloženej správe o hodnotení ďalšie pripomienky a požiadavky.

Obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie v Martine, (list č. OÚD-2010/03603-2 z 17.1.2011)

po preskúmaní predloženej dokumentácie správy o hodnotení predkladá nasledovné stanovisko:

- napojenie ťažobného územia je existujúcim napojením na cestu III/01892, ktorej vlastníkom je VÚC ŽSK a majetkovú správu vykonáva SC ŽSK,
- trasa distribúcie vyťaženej suroviny je vedená po tejto verejnej komunikácii cesty III.tr. a s napojením na štátnu cestu I.tr. č. 18,
- v ďalšom procese je potrebné postupovať v zmysle zákona č. 135/1961 Zb.,
- v prípade ak správca cesty III.tr. SC ŽSK bude požadovať z dôvodu ochrany dotknutej pozemnej komunikácie úpravu existujúceho napojenia, resp. dôjde k realizácii nového napojenia na cestu III.tr., prevádzkovateľ je povinný požiadať cestný správny orgán o vydanie príslušného povolenia,
- v prípade odbytu suroviny k jednotlivým odberateľom individuálne dopravnými prostriedkami odberateľov, špecializovanými prepravcami alebo priamo prevádzkovateľom štrkovne sa požaduje, aby k prepravnej trase bolo doložené stanovisko SC ŽSK nakoľko na uvedenom úseku cesty III.tr. sa nachádzajú mostné objekty,
- nakoľko počas výstavby diaľnice D1 táto bude spojená s intenzívnejšou dopravou suroviny a betónu po prístupových spevnených komunikáciách, čo sa prejaví najmä na hlučnosti a prašnosti s dopadom na okrajové časti obcí Lipovec a Turčianske Kľačany požadujú, aby

prevádzkovateľ zabezpečil pravidelné čistenie pozemnej komunikácie III.tr. , aby nedochádzalo k ohrozeniu bezpečnosti a plynulosti premávky na nej,

- úrad požaduje, aby bol komisionálne posúdený stavebný stav dotknutého úseku cesty, ktorým bude zabezpečovaná obsluha štrkovne ako aj betonárne na prepravu čerstvého betónu, za účasti vlastníka cesty, resp. jej správcu, vlastníka, resp. prevádzkovateľa štrkovne,
- na základe opätovného komisionálneho posúdenia využívanej cesty III. tr. bude táto v určenom rozsahu obnovená na náklady vlastníka, resp. prevádzkovateľa štrkovne,
- v mieste napojenia účelovej komunikácie na cestu III.tr. úrad požaduje doplniť dopravné značenie upozorňujúce účastníkov cestnej premávky na výjazd vozidiel z miesta ťažby.

Obvodný úrad Martin, odbor civilnej ochrany a krízového riadenia, (list č. I/2010/00246-04 z 30.12.2010)

uvádza, že vyvíjaná činnosť nemá negatívny vplyv na zabezpečovanie úloh civilnej ochrany a k predloženej správe nemajú žiadne pripomienky.

Žilinský samosprávny kraj, odbor regionálneho rozvoja a cestovného ruchu, (list č. 59/2011/ORRaCR-005 z 4.1.2011)

k predloženej správe o hodnotení konštatuje, že navrhovaná činnosť bude vykonávaná ako priame priestorové a časové pokračovanie už vykonávanej činnosti. Navrhovaným pokračovaním ťažby sa zabezpečí surovina pre výstavbu diaľnice D1. úsek Dubná skala – Hubová, ktorá priamo susedí s dobývacím územím a tiež pre ďalšie úseky diaľnice, či rýchlostných ciest a ostatných stavieb v regióne. Z hľadiska súladu s Územným plánom veľkého územného celku Žilinského kraja ŽSK k predloženej správe o hodnotení nemá pripomienky.

Ministerstvo životného prostredia SR, sekcia geológie a prírodných zdrojov, odbor štátnej geologickej správy, (list č. 518/2011 z 5.1.2011)

vydáva k predmetnej činnosti nasledovné stanovisko: v predloženej správe sú akceptované a rozpracované všetky pripomienky, ktoré sa uviedli v stanovisku k zámeru (list č. 4765/2010 z 28.1.2010). K spracovaniu kapitol týkajúcich sa geologickej problematiky nemajú žiadne pripomienky.

Ministerstvo životného prostredia SR, sekcia vôd, (list č. 73970/2010, 3940/2010-6.1. z 10.1.2011)

konštatuje, že záujmové územie sa nachádza v pravostrannej aluviálnej nive rieky Váh, medzi korytom rieky a derivačným Krpelianským kanálom, severne od mesta Vrútky a južne od obcí Lipovec a Turčianske Kľačany. Ťažobná činnosť sa nachádza v PHO II. st. vonkajšieho vodárenského zdroja Lipovec a mala by zasahovať aj do PHO II. st. vnútorného. Navrhovaná činnosť je pokračovaním už existujúcej ťažby a mali by sa využívať už vybudované technologické a prevádzkové objekty. Uvažuje sa s plochou ťažby na rozlohe cca 27,5 ha. Celková rozloha ložiskového územia by mala byť 50,40 ha. K predloženej správe uplatňujú nasledovné pripomienky:

1. v predloženej správe neboli zohľadnené pripomienky sekcie vôd k zámeru č. 2553/2010 zo dňa 9.2.2010,
2. v materiály sa jednoznačne neuvádza do akej hĺbky od terénu sa má vykonať ťažba štrkov,
3. Vyhláška MŽP SR č. 29/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní OP vodárenských zdrojov stanovuje: v ochrannom pásme II. st. sa nepripúšťa činnosť, ktorej dôsledkom by mohlo byť znečistenie vodárenského zdroja, prísun zložiek, ktoré môžu v

organizme ľudí alebo zvierat pôsobiť nepriaznivo alebo ktoré môžu negatívne ovplyvňovať senzorické vlastnosti vody. Takýmito zdrojmi znečistenia alebo ohrozenia vodárenských zdrojov sú alebo môžu byť jestvujúce stavby alebo pripravované stavby, výrobné závody, technologické procesy a rôzne činnosti. Vyhláška upresňuje tieto stavby a činnosti ods. 3.6 „geologický prieskum, ťažba nerastov, ťažba zemných hmôt, rašelin, zriaďovanie zárezov, kameňolomov, banskej činnosti, trhacie práce“.

4. po vyťažení štrkov sa vytvorí veľká vodná plocha, ktorá zvýši riziko ohrozenia podzemnej vody. Je to uvedené aj v závere HG posudku. Vodné plochy bude tvoriť podzemná voda s odkrytou hladinou. Po ukončení ťažby sa uvažuje s rekreačným využívaním lokality. Zo skúseností je známe, že takto umelo vytvorené jazerá sa zneužívajú na čierne skládky a ich zavážanie odpadom. Pri rekreačnej činnosti a výstavbe rekreačných objektov dochádza k nepovoľovanému vyúsťovaniu kanalizácie z objektov do jazier, umývaniu aut, úniku ropných produktov z motorových člnov a vodných skútrov a podobne. Keď sa príde na takéto porušovanie zákonov je už neskoro a napáchané škody sa ťažko odstraňujú,
5. záujmové územie patrí medzi inundačné územie, v zmysle § 46 vodného zákona a § 20 ods. 1 písm. a) zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami, je územím na pravom brehu rieky Váh inundačným územím, na ktorom je zakázané umiestňovať budovy, stavby, objekty, zariadenia, materiál a predmety, ktoré môžu zhoršiť odtok povrchových vôd.

Navrhovaná ťažba štrkov s odkrytím súvislej hladiny podzemných vôd nepredstavuje ochranu podzemných vôd ani nepomáha zlepšeniu vodných pomerov, ako ukladajú všeobecné povinnosti v zmysle § 30 vodného zákona a vytvárajú nový priestor pre starostlivosť o odkryté podzemné vody podľa § 11 vodného zákona. Vzhľadom na vyššie uvedené sa žiada, aby bola správa o hodnotení podrobnejšie rozpracovaná v uvedených okruhoch otázok súvisiacich s navrhovanou činnosťou nakoľko k zámeru bolo dané v stanovisku, že nie je možné v danej lokalite rozširovať ťažbu.

Ministerstvo životného prostredia SR, sekcia vôd, ((list č. 18453/2011, 3249/2011-6.1. z 23.3.2011)

predkladá doplnkové stanovisko potom, čo boli zaslané doplňujúce informácie a Hydrogeologický posudok spracovaný spol. Vodné zdroje Slovakia. V ňom konštatuje, že posudzovaná činnosť neotvára novú ťažobnú lokalitu, ale len rozširuje ťažobný priestor v dlhodobu využívanej lokalite. Podľa vyjadrenia spracovateľa správy o hodnotení boli zohľadnené všetky pripomienky sekcie vôd MŽP SR ako aj ďalších dotknutých organizácií. Dlhodobé monitorovanie kvality podzemnej vody v dotknutom území nepreukázalo negatívny vplyv ťažby štrkopieskov na podzemnú vodu. Podľa HG posudku je reálny predpoklad, že ani rozšírenie ťažby nespôsobí zhoršenie kvality vody vo využívanom vodárenskom zdroji Lipovec.

K predloženej správe o hodnotení navrhovanej činnosti z vecnej pôsobnosti sekcie vôd po doplnení predložila nasledovné stanovisko:

1. ťažbu štrkov rozširovať v súlade s rozhodnutím vydaným ONV, odboru PLVH v Martine pod č. PLVH-963/1988-vod/Hv z 21.11.2988, ktorým boli zriadené pásma hygienickej ochrany vodárenského zdroja Lipovec,
2. vo vnútornej časti II.st. OP vodárenského zdroja sa nebude realizovať ťažobná činnosť,
3. budú zabezpečené dôsledné monitorovanie vplyvu ťažby na vodárenské zdroje,
4. budú splnené požiadavky SVP, š.p.,

5. budú striktné dodržiavané všetky opatrenia na zníženie možných nepriaznivých vplyvov ťažby ťtrkopieskov a s ňou súvisiacich činností.

Vzhľadom na horeuvedené, sekcia vôd MŽP SR trvá na dodržaní § 20 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami, vyhlášky MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách v platnom znení.

5. Vypracovanie odborného posudku podľa § 36 zákona

MŽP určilo listom č. 913/2011-3.4/gn z 21. 4. 2011 podľa § 36 ods. 2) zákona za spracovateľa Odborného posudku RNDr. Petra Straku, PhD., Fialkové údolie 43, 811 01 Bratislava, zapísaného v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov činností na životné prostredie pod číslom 398/2006-OPV.

Odborný posudok obsahuje všetky zákonom stanovené náležitosti, vrátane návrhu záverečného stanoviska. Spracovateľ odborného posudku vypracoval odborný posudok na základe predloženej správy o hodnotení, konzultácii s jej spracovateľom, doručených stanovísk ako i z niektorých stanovísk priložených ku správe určených k zámeru navrhovanej činnosti. Spracovateľ posudku ďalej vychádzal zo zápisu z verejného prerokovania, podkladových materiálov a doplnujúcich informácií poskytnutých navrhovateľom ako aj na základe vlastných zistení.

Spracovateľ odborného posudku konštatoval, že hodnotením vplyvov na životné prostredie a spracovaním dokumentácie podľa zákona (zámeru a správy o hodnotení) bola poverená odborne zdatná a skúsená organizácia Vodné zdroje Slovakia s.r.o., Bratislava, ktorá súčasne aj vykonáva dlhodobý hydrologický monitoring danej lokality v súvislosti s vodárenským zdrojom (a iných dôvodov) a tiež spracovala hydrogeologické (ďalej len „HG“) posudky. Súčasnne sa podieľala aj na spracovaní podkladov pre stavbu diaľnice D1 (stavby, ktorá zrejme vyvolá posudzovanú ťažobnú činnosť) ako aj iných vstupov. Uvedený spracovateľ správy o hodnotení zvládol spracovanie podkladov a vlastných prieskumov a analýz pre proces posudzovania vplyvov na vysokej a nadštandardnej úrovni pričom neopomenul zhodnotiť aj tie skutočnosti, ktoré by prichádzali do úvahy len v krajnom prípade. Výsledky hodnotenia navrhovanej činnosti boli teda spracované s vysokou mierou profesionality a objektivity vychádzajúc z dôslednej komparácie a zhodnotenia prebiehajúcej ťažby, z vlastných skúseností a znalosti legislatívy, noriem techník a technológií. Úplnosť vstupných informácií dokladuje aj to, že všetky skutočnosti zo strany techniky a technológie navrhovanej činnosti boli predmetom posudzovania. Na základe osobitného vyžiadania dané rozsahom ďalšieho povinného hodnotenia bol ešte v septembri 2010 spracovaný HG posudok odborne spôsobilou osobou podľa príslušnej legislatívy (zákon č. 569/2007 Z.z. geologický zákon v platnom znení, vyhláška MŽP SR č. 29/2005 Z.z.) v odbore hydrogeologický prieskum a geologický prieskum životného prostredia. Spracovateľ je súčasne aj zapísaný aj ako odborne spôsobilá osoba podľa zákona na spracovanie príslušnej dokumentácie v rámci procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Pri vlastnom hodnotení a spracovaní jednotlivých kapitol správy komplexne hodnotiacej jednotlivé oblasti boli použité metódy bežne používané pri prácach obdobného charakteru – hydrologické a hydrogeologické modelovanie, zber podkladov, prieskumy v teréne, analýzy a syntetické spracovanie a v konečnom dôsledku aj výsledky predchádzajúcich vlastných výskumov

a hodnotení. V celej správe sa nenachádza jediný údaj, ktorý by bol irelevantný alebo zavádzajúci vo vzťahu ku konečnému výroku správy o hodnotení.

Odporúčania, závery a podmienky z Odborného posudku boli využité ako podklad pri spracovaní kapitoly VI.3. záverečného stanoviska - Odporúčané podmienky pre etapu výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti.

IV. KOMPLEXNÉ HODNOTENIE VPLYVOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

Rozhodnutie o predloženej navrhovanej činnosti bol zvýšený záujem o stavebné suroviny – štrkopiesky, najmä v súvislosti s výstavbou diaľnice D1, kapacita ložiska a jeho rozfáranosť a dostupnosť. Súčasná ťažba štrkopieskov ako nevyhradeného nerastu prebieha v chránenom ložiskovom území Vrútky-Lipovec a navrhovaná činnosť sa týka ťažby v dosiaľ v neťažených priestoroch CHLÚ mimo dobývacieho priestoru (DP) Vrútky I. Navrhovaným pokračovaním ťažba plošne a časovo nadväzuje na súčasnú ťažbu, ktorá sa plánuje postupne vykonávať na ploche 27,5 ha v troch častiach CHLÚ od západu po východnú časť ťažobného priestoru. Plánovaná ťažba sa kapacitne odvíja od predpokladaného hlavného odberateľa komodít – betonárskych štrkov pripravovaných na stavbu konkrétneho úseku diaľnice D1, ktorej trasa bude prebiehať v tesnom kontakte s ťažbou a úpravou surovín. Neskôr sa počíta s tým, že ložisko bude zásobovať stavebnými komoditami a pokrývať tieto požiadavky v širšom regióne. Pre ťažbu sa budú využívať súčasné prístupové komunikácie, technologické vybavenie pre ťažbu a úpravu surovín, prevádzkové a administratívne kapacity a dočasné prístupové komunikácie pre výstavbu diaľnice D1. Vývojom a obnovou ťažobných techník a technológií navrhovateľ tieto bude v rámci svojich možností inovovať a modernizovať. V čase očakávaného najvyššieho odbytu pre diaľnicu D1 sa uvažuje s ťažbou do 400 000 t ročne čo predstavuje objem 250 000 m³.

Posudzovanie vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie a na zdravie obyvateľstva sa vykonalo najmä formou zhodnotenia vplyvov prebiehajúcej činnosti. Vlastné hodnotenie ako i správu o hodnotení spracovala spoločnosť, ktorá je odborne zdatná, profesionálne orientovaná a skúsená v problematike hydrogeológie, režimov podzemnej a povrchovej vody ako i ochrane a využívaní vodných zdrojov. Preto sa aj kládol dôraz najmä na zabezpečenie ochrany vodárenského zdroja Lipovec.

Spracovateľ správy o hodnotení vychádzal zo svojich predchádzajúcich hodnotení územia a vlastných prieskumov a poznania, ktoré vykonávala aj pre ochranu a využívanie vodárenského zdroja Lipovec. V roku 2005 bol spoločnosťou Vodné zdroje Slovakia uskutočnený hydrogeologický prieskum a vykonaný a spracovaný hydrogeologický posudok pre správcu a vlastníka vodného zdroja Lipovec. Na základe uskutočnených meraní bol určený aktuálny smer prúdenia podzemnej vody medzi vodárenským zdrojom Lipovec a vtedy ťaženým ložiskom z východu na západ, pričom sa preukázalo, že v čase čerpania vody z vodného zdroja sa smer prúdenia menil na severozápadný, t.j. v smere k vodnému zdroju. Z uvedeného vyplýva, že pri väčšom odčerpávaní vody z vodárenského zdroja by mohlo dôjsť k transportu možných kontaminantov smerom k nemu a tým by mohlo dôjsť aj k vážnemu znehodnoteniu zdroja pitnej vody. Z ich vlastných zistení vyplynulo, že z hľadiska geologických pomerov územia je zraniteľnosť podzemnej vody, a tým aj vo vodárenskom zdroji, pomerne značná a preto je

nevyhnutné prijať účinné opatrenia a zabezpečiť permanentný monitoring kvality a kvantity pitnej vody v zdroji ako i prúdenia podzemnej vody.

Pre potreby hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti spol. Vodné zdroje Slovakia vypracovala pre navrhovateľa nový hydrogeologický posudok (10.9.2010, č. geologickej úlohy 28/2009), ktorého hlavným cieľom bolo posúdiť možnosť a mieru vplyvu pokračovania ťažby štrkopieskov na ďalších pozemkoch v tejto lokalite na podzemnú a povrchovú vodu (ovplyvňujúcu vodných zdroj Lipovec) a v prípade potreby navrhnúť doplňujúce ochranné opatrenia. Hlavným dôvodom je skutočnosť, že navrhovaná činnosť zasiahne aj časť vnútorného PHO II. st., čo môže predstavovať istú mieru rizika a podľa stanovísk dotknutých orgánov štátnej správy na úseku vôd a zodpovedných za ochranu vodných zdrojov, je takáto činnosť aj v rozpore s platnými ustanoveniami vodnej legislatívy. Veľmi relevantný a podstatný je záver výsledkov modelovania únikov pomyselných kontaminujúcej látky z telesa diaľnice a jej transportu do územia v smere k vodárenskému zdroju. Výrokom tohto modelovania je, že ani v krajne nepriaznivom prípade a modelovom ohrození z diaľnice (napr. pri veľkom úniku ropných látok alebo autonehode) nedôjde ku kontaminácii vodárenského zdroja.

Z uvedeného vyplýva konštatovanie, že nie je predpoklad priameho hydraulického vplyvu studne ak bude ovplyvnený alebo zasiahnutý ťaženým ložiskom alebo časťou ložiska navrhnutého na ďalšiu ťažbu. Pre prípad možného úniku ropných látok zo spevnených plôch v priestoroch ťažby a súvisiacich areálov je voda z povrchového odtoku odvádzaná cez účinný odlučovač ropných látok (ORL), ktorý spĺňa náročné požiadavky na kvalitu vyčistených vôd, na ich čistenie má navrhovateľ vybudovanú vlastnú ČOV. Ani dlhodobým monitorovaním kvality podzemnej vody sa kontaminácia vôd vplyvom ťažby štrkopieskov nepreukázala. Obdobnú skutočnosť možno konštatovať aj vo vzťahu k vodárenskému zdroju Lipovec. HG posudok dopĺňa osobitné opatrenia na zníženie možných nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti, ktoré boli uvedené aj v správe o hodnotení.

V závere HG posudku a správy o hodnotení sa v závere uvádza, že súčasná ťažba nepreukazuje negatívny vplyv na vývoj kvality podzemnej vody a je preto reálny predpoklad zachovania kvality podzemnej vody aj počas navrhovanej ťažby. Táto pri bežnom prevádzkovom režime nebude predstavovať významné environmentálne riziká. Požaduje sa však nutnosť princípu maximálnej opatrnosti pri realizácii navrhovanej činnosti, čo je zhrnuté v navrhovaných opatreniach.

Správa o hodnotení ďalej poukazuje na ďalší relatívne negatívny aspekt navrhovanej činnosti a tým je trvalé odňatie poľnohospodárskej pôdy a zmena pozemkov na vodné plochy. Skrývka pôdy bude citlivo odňatá vždy v predstihu vzniku ťažobného rezu a bude umiestnená na vhodnom mieste, prípadne na základe požiadavky použitá na rekultivačné a sanačné opatrenia inde. Časť skrývky sa bude skladovať do doby ukončenia ťažby a následne použitá na sanáciu a zahľadanie povrchových následkov ťažby. Nie je vhodné touto pôdou upravovať brehy nových jazier, pôdu treba použiť opäť ako skrývku, prekrytie pôvodných prevádzkových a spracovateľských priestorov, ciest a skladov a vysadiť vhodnú vegetáciu.

Vplyvy na horninové prostredie a nerastné suroviny sa prejavujú v zmene konfigurácie krajiny a jej reliéfu a v postupnom úbytku zásob štrkopieskov a štrkov v aluviálnych sedimentoch rieky Váh. V rámci ťažby bude odťažené v maximálnej predstave požiadaviek cca 2,5 mil. m³ nerastnej suroviny ako neobnoviteľného prírodného zdroja za predpokladu plynulého odberu komodít na ďalšie využitie. Časť týchto zásob ostáva ako nevyhnutná súčasť sklonu ťažených sedimentom od brehu, kde tieto zásoby nemôžu byť odťažené kvôli stabilizácii brehov. Priemerná

hlbka ťažby 6-8 m dosahuje dno sedimentačného bazéna, ktorý sa bude postupne zaplňovať novými sedimentmi a pomaly zazemňovať.

Správa o hodnotení ďalej uvádza aj ostatné zhodnotené vplyvy, ktoré sú sprievodným javom navrhovanej činnosti – najmä vplyv na ovzdušie a produkcia hluku. Pre tento účel boli okrem monitorovania aktuálneho stavu spracované aj exhalačná a hluková štúdia, ktoré boli základom modelovania týchto vplyvov pre navrhovanú činnosť.

Podľa prílohy č. 2 k vyhláške MŽP SR č. 706/2002 Z.z., v znení neskorších predpisov budú zdroje znečistenia ovzdušia zaradené do kategórie 3.10.2 Kameňolomy a súvisiace spracovanie kameňa - stredný zdroj znečisťovania ovzdušia. Pre účely zhodnotenia vplyvov na ovzdušie bola spracovaná Exhalačná štúdia pevných aerosólov spracovaná (Hamza, október 2009). Na základe týchto zistení sa potvrdilo, že V prípade maxima dobývania a manipulácie s kubatúrami suroviny do cca 400 000 t štrku ročne, nebude v kritických miestach pred obytnou zástavbou na ulici Dolná Kružná Vrútky, oddelenou od ťažobného priestoru tokom Váhu s brehovým porastom, dochádzať k prekročovaniu dlhodobých ročných imisných limitov PM10 (pevných aerosólov, TZL) a krátkodobého hodinového limitu N02.

Na posúdenie vplyvu hluku štrkovne na okolie bola vypracovaná Hluková štúdia odbornou spôsobilou osobou (Machlica, 2009). Zo získaných výsledkov sa konštatuje, že len pred dvomi rodinnými domami vo Vrútkach a v záhradkárskej osade boli prekročené denné a večerné prípustné hodnoty veličín hluku (50 dB). Smerom na obec Lipovec vo vzdialenosti cca 82 m od zdroja hluku vo voľnom poli boli zistené hodnoty 63,9 dB, čo predstavuje, že pri priaznivých podmienkach pre šírenie zvuku môže dôjsť k prekročeniu povoleného limitu o 5 až 7 dB. Po vykonaní čiastkových protihlukových opatrení formou protihlukových stien sa negatívny vplyv hluku na okolie znížil. V súvislosti s ďalším znižovaním hluku boli prijaté doplnujúce opatrenia. Vybudovala sa stena pri prvom triediči a vykonali sa technické opatrenia na zníženie hluku priamo v linke. Miesta, kde dochádzalo k narážaniu kameniva na kovové časti linky, boli zabezpečené tlmiacimi elementmi

Navrhovanou činnosťou sa nebude produkovať zvýšené množstvo odpadov. Vlastná produkcia odpadu bude likvidovaná na základe zmluvných vzťahov s odbornou spôsobilou organizáciou na likvidáciu vznikajúcich odpadov. Produkovaný odpad z ťažby podľa zákona 218/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu v platnom znení sa likviduje na schválenom odkalisku na základe rozhodnutia OBÚ v Banskej Bystrici č. 755-2144/2009 z 20.6.2009, čo je úložisko na ukladanie kalu z prania štrkov mimo ložiska štrkopieskov zaradené do kategórie B. Na tomto odkalisku sa sústreďuje kal z prania a drvenia surovín, nie je tu ukladany ťažobný odpad kategorizovaný ako nebezpečný.

Priamo v posudzovanom dotknutom území sa nenachádzajú chránené druhy rastlín a živočíchov a ani ich biotopy. Z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny územie nie je osobitne chránené podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Existujúce vodné plochy sú hojným habitátom pomerne veľkého množstva neidentifikovaných druhov rýb, obojživelníkov a plazov, ktoré však navrhovanou činnosťou nebudú ohrozené, resp. vplyv na ne sa nedá zhodnotiť. Podobne, vodná plocha a trofická ponuka atrahuje výskyt vtáctva (aj chránených druhov vtáctva), ktoré tu buď hniezdi v brehových porastoch alebo dolietava z väčšej vzdialenosti za potravou a za využívaním vodnej plochy. Z tohto dôvodu je aj blízka vodná plocha zaradená ako genofondová lokalita č. 77 Jazierka-Lipovecké štrkoviská ako súčasť R-ÚSES a pôvodné koryto rieky Váh je charakterizované ako biokoridor nadregionálneho významu.

Rozhodnutie o pokračovaní tejto ťažby štrkopieskov sa aktuálne a viac-menej bez pochyb priamo a jednoznačne viaže na výstavbu diaľnice D1. Ak by sa táto činnosť nepovolila v tejto lokalite a na tomto ložisku, zdroje surovín by sa museli nájsť inde a vplyv na životné prostredie by narástol ešte o dopravnú vzdialenosť (vrátane ekonomických aspektov). Po ukončení ťažby, či už z titulu vyťaženia ložiska pre diaľnicu alebo neskôr, dôjde k likvidácii právnej ochrany ložiska, odstránia nevyhnutné následky ťažby a priestor sa zrekultivuje v zmysle platných noriem a krajinárskych a environmentálnych požiadaviek. Dá sa očakávať vznik nového krajinného motívu kde popri rieke a laterálnom kanáli vzniká aj priestor vodnej hladiny jazier a ich brehových porastov, ktoré budú mať veľmi významné postavenie z hľadiska tlmenia niektorých iných environmentálnych vplyvov (napr. hluk z diaľnice, lokálna klíma) alebo prinesú aj možnosti rekreácie a atraktivity daného prostredia. Vývoj v starších ťažobných jamách po okolí tomu nasvedčuje, niektoré sa dnes označujú ako genofondové plochy významné pre ochranu prírody a krajiny. Hladina vodnej plochy, okrem toho, že pôsobí ukludňujúco a dopĺňa pestrosť a diverzitu krajinného obrazu, pôsobí pozitívne aj na globálne klimatické zmeny najmä tým, že absorbuje pocitové teplo a tým zmierňuje preteplenie, zvýšeným výparom vody zmierňuje teplotu ovzdušia, v noci vracia teplo do priestoru, výparom prevlhčuje celé okolie a pozitívne vplýva aj na ostatné zložky životného, najmä biotického prostredia a lokálneho hydrologického cyklu. Nijak nebolo doložené, že by takto vzniknutá hladina mala negatívny dosah na zdroj pitnej vody.

Po doťažení ložiska pristúpi k sanácii vyťaženej priestoru a ku komplexnej krajinárskej a biologickej rekultivácii a tento dostane novú krajinársku hodnotu a nový vizuálny motív. Nie je však detailnejšie uvedený spôsob rekultivácie ako i cieľová podoba sanovaného priestoru ako i jeho ďalšie využitie. Je nevyhnutné zabrániť k samovoľnému vývoju a najmä k degradácii tohto priestoru jeho opustením, prípadne znehodnotením nekontrolovateľným využívaním, často aj za hranicou zákonitosti (napr. nelegálnym vyvážaním odpadov, divokým a nekontrolovateľným rozmachom stavieb chatiek, rybolovom, odberom štrkov, znečistením vody a pod....).

Z hľadiska verifikovaných vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia a na zdravie obyvateľstva vyplývajúcich z procesu hodnotenia sa zhrnutím uvádzajú:

Vplyvy na vody a vodárenský zdroj Lipovec

Realizáciou navrhovanej činnosti vzniknú v danom území nové vodné plochy ako umelý vodný útvar vytvorený ľudskou činnosťou (podzemná voda s odkrytou hladinou). Vplyvy na vody sa zhodnotili na základe analógie s jestvujúcou a prebiehajúcou ťažbou. Na základe toho možno konštatovať, že chemické zloženie podzemných vôd a otvorených podzemných vôd záujmovej lokality bude prakticky identické, iba s potenciálnymi zmenami oxidačných a redukčných podmienok v mase vody. Tieto zmeny sú však v dôsledku vzájomného miešania sa vôd málo významné.

Súčasná aj navrhovaná ťažba štrkopieskov sa budú vykonávať v ochrannom pásme II.st. vodárenského zdroja Lipovec. Vzhľadom na skutočnosť preukázanú HG posudkom a súvisiacim prieskumom sa dokladuje, že prevádzka vodárenského zdroja Lipovec prebieha v diskontinuálnom režime s relatívne krátkou dobou čerpania a nie je predpoklad, že priamy hydraulický vplyv zdroja bude ovplyvnený ťažbou na ložisku alebo časti ložiska navrhovaného na ďalšiu ťažbu. Vplyvy na podzemnú vodu budú eliminované aj trvalým a pravidelným hydrologickým monitoringom (kvantita, kvantita).

K znečisteniu podzemných vôd môže do určitej miery dôjsť sporadickými únikmi ropných produktov pohonných hmôt z mechanizmov v ťažobnom priestore alebo prienikom zrážkových vôd cez kontaminované horninové prostredie. Významnejšie riziko negatívneho vplyvu

predstavujú len mimoriadne situácie havarijnej povahy vyplývajúce najmä z nedodržiavania technologickej disciplíny alebo iného ľudského faktora.

Vplyvy na pôdu

Príprava a prevádzkovanie navrhovanej činnosti si vyžaduje trvalý záber poľnohospodárskej pôdy (PP) v celkovom rozsahu 27,50 ha. Z hľadiska kvality ide o pôdy strednej a nízkej bonity. Orná pôda ako skrývka bude odňatá z PP a premiestnená na bezpečnú plochu, prípadne ponúknutá na iné využitie v poľnohospodárstve, prípadne na rekultivačné účely. Časť odstránenej pôdy bude možné použiť na rekultivačné opatrenia.

Vplyvy na ovzdušie

Zdrojom emisií je technológia ťažby a úpravy štrkopieskov a nákladná preprava surovín a iná ťažká doprava. Pre účely zhodnotenia vplyvov na ovzdušie bola spracovaná Exhalačná štúdia pevných aerosólov. K zvýšenej koncentrácii prachových častíc bude dochádzať najmä pri teplom a suchom počasí trvajúcim nepretržite 15 a viac dní. Z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva je dôležité, aby sa v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní) zabezpečilo kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu. Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobopripustné.

Ostatné vplyvy na obyvateľstvo

Z niektorých vyjadrených stanovísk vyplynula obava zo zhoršeného životného štandardu a životného štýlu obyvateľstva spôsobené ťažbou štrkopieskov. Táto prirodzená obava však nebola preukázaná žiadnou z merateľných expertíz, ide najmä o prirodzenú obavu a laické subjektívne vnímanie akejkolvek činnosti konanej v medziach zákona. Vplyv hluku na obyvateľstvo bol zhodnotený z viacerých hľadísk. Jednak sa to týka stacionárneho zdroja hluku z vlastnej ťažby surovín (bagrovanie a nakladanie) a jednak sú to mobilné zdroje hluku z dopravy (vrátane dopravy pri stavbe diaľnice). Pri navrhovanej činnosti s komparáciou prebiehajúcej činnosti tieto obavy neboli nepotvrdené. Napriek tomu je navrhovateľ pripravený operatívne prispôbiť niektoré činnosti tak aby sa minimalizoval priamy vplyv na obyvateľstvo.

Iné vplyvy

Hodnotenie ostatných vplyvov z ťažby na životné prostredie vo vlastnom predpokladanom ťažobnom priestore je dostačujúce. Neboli doložené vplyvy na kultúrne, historické, etnologické alebo archeologické pamiatky alebo historické štruktúry krajiny.

Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov

Z hľadiska očakávaných vplyvov sú to najmä tie, ktoré priamo súvisia s možnými zmenami v kvantite ale najmä v kvalite podzemných vôd s potenciálnym vplyvom na vodárenský zdroj Lipovec. Tieto vplyvy boli však dostatočne poznané a determinované tak, aby sa preventívnymi opatreniami ako i priamymi zmenami v technike a technológii ťažby úplne eliminovali. Tým je riziko ohrozenia vodárenského zdroja zmenené na minimum až úplne eliminované. Navrhovateľ je súčasne schopný operatívne reagovať na akékoľvek ďalšie zmeny vo vodárenskom zdroji na základe realizovaného hydrologického monitoringu, ktorý bude priamo zabezpečovaný s postupom ťažby a jeho výsledky budú k dispozícii aj správcovi vodárenského zdroja.

Nebolo preukázané, že by navrhované činnosti negatívne ovplyvnili jednotlivé zložky životného prostredia. Z hľadiska vplyvov na prírodu a krajinu je navrhovaná činnosť lokalizovaná mimo záujmov štátnej ochrany prírody v poľnohospodársky využívanej a urbanizovanej krajine.

Činnosťou ťažby sa nepoškodia biotopy alebo druhy a ani funkčnosť vzdialenejších prvkov územného systému ekologickej stability.

V procese hodnotenia vplyvov neboli preukázané žiadne iné skutočnosti, pre ktoré by sa uvedená činnosť z hľadiska porušenia normatívnych a právnych limitov nemohla realizovať. Hodnotením bolo konštatované, že navrhovaná činnosť neprivedie taký nárast negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, ktoré by predstavovali priame a neodstrániteľné dôsledky na stav životného prostredia okrem tých, ktoré boli uvedené a ktoré sa týkajú nevyhnutného zásahu do životného prostredia ako predmet navrhovanej činnosti.

Hlavnými všeobecne identifikovanými negatívnymi vplyvmi na životné prostredie (okrem uvedeného vyššie) a obyvateľstvo sú:

- potenciálne ohrozenie zdroja pitnej vody vo vodárenskom zdroji Lipovec,
- odstránenie ornice na ploche 27,5 ha a zníženie potenciálnej poľnohospodárskej produkcie v krajine,
- vyťaženie štrkopieskov ako neobnoviteľných prírodných zdrojov;
- možné znečistenie ovzdušia prachovými časticami a ich rozptyl pri špecifických veterných a klimatických pomeroch;
- hluková stopa z ťažby a dopravy surovín na ložisku a po trasách.

Miera týchto vplyvov je hodnotená ako prijateľná a ich intenzita sa limituje aj dodržaním opatrení, ktoré sú navrhnuté jednak samotnou správou v kap. C.IV od str. 82 a jednak osobitnými požiadavkami uvedenými v tomto posudku, ako i v záverečnom stanovisku podľa § 37 zákona. Krajinný novotvar v podobe vodných plôch sa bude dať vhodne rekultivovať a účelne a trvalo udržateľne využívať v dlhodobej perspektíve s novými a pozitívnymi ekologickým vplyvmi na krajinu a obyvateľstvo. To sa týka aj obnovy niektorých produkčných funkcií krajiny rekultiváciou ornej pôdy premiestnením skrývkových pôd a ich využitie na menej produkčných plochách poľnohospodárskeho fondu.

V. CELKOVÉ HODNOTENIE VPLYVOV NAVRHovANEJ ČINNOSTI NA NAVRHovANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU ALEBO SÚVISLÚ EURÓPSKU SÚSTAVU CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000)

Navrhovaná činnosť ťažby na chránenom ložiskovom území nevyhradeného nerastu štrkopieskov Vrútky-Lipany v k.ú. Vrútky a Turčianske Kľačany nezasahuje do žiadneho jestvujúceho alebo navrhovaného územia európskeho významu alebo chráneného vtáčieho územia sústavy NATURA 2000.

VI. ZÁVERY

1. Záverečné stanovisko k navrhovanej činnosti

Na základe komplexného posúdenia navrhovanej činnosti, predložených stanovísk ako i stavu životného prostredia dotknutého územia, predpokladaných pozitívnych a negatívnych vplyvov navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia a navrhnutých opatrení na zmiernenie jej negatívnych vplyvov sa

o d p o r ú č a

24/29

realizácia navrhovanej činnosti, ktorou je ťažba štrkopieskov ako stavebných materiálov pre stavbu diaľnice D1 „Ťažba nevyhradeného nerastu štrkopieskov na lokalite Vrútky - Lipovec“ pre spoločnosť BRA-VUR a.s. so sídlom vo Vrútkach s prevádzkou v Lipovci. Podmienkou povolenia bude zabezpečenie kontrolovaného splnenia podmienok a realizácie opatrení uvedených v kapitole VI/3 záverečného stanoviska. Podmienky vlastnej ťažby a opatrenia vyplývajúce z banských predpisov budú vyjadrené v povolení banskej činnosti podľa osobitných predpisov.

2. Odporúčaný variant

Na základe záverov komplexného posúdenia navrhovanej činnosti podľa zákona sa pre realizáciu **odporúča navrhovaný variant** uvedený a popísaný v správe o hodnotení a v kapitole II/6 záverečného stanoviska.

3. Odporúčané podmienky pre etapu výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti

Na základe hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti, navrhovaných opatrení uvedených v správe o hodnotení, odborného posudku vypracovaného podľa § 36 zákona, stanovísk k zámeru a zvážení možných vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie, sa odporúča podmieniť prípravu a realizáciu navrhovanej činnosti splnením nasledujúcich podmienok a ich riešenie zapracovať do dokumentácie pre povoľovacie konanie:

1. zabezpečiť, monitorovať a zhodnotiť účinok opatrení navrhovaných v správe v kap. C.IV a to najmä:
 - uskutočňovaním povolených ťažobných prác nesmie byť ohrozená diaľnica a súvisiace objekty, ani ich výstavba;
 - realizovať opatrenia pre zabezpečenie dodržania prípustných hodnôt hladiny hluku v zmysle záverov hlukovej štúdie;
 - vypracovať povodňový plán
 - v plnej miere zachovať brehové porasty rieky Váh; minimalizovať vplyv na genofondovú lokalitu Jazierka-Lipovecké štrkoviská; zachovať priestor vodného toku Mníšia so sprievodnou zeleňou pri nevyhnutných zásahoch do porastu nahradiť úbytok výsadbou pôvodných druhov drevín;
2. pravidelne monitorovať a sledovať úroveň hladiny a kvalitu podzemnej vody (ukazovatele Ph, sírany, chloridy, dusičnany, Pb, Cd, NEL, CHSK) vo vodárenskom zdroji Lipovec a v existujúcich hydrogeologických vrtoch PL-1, HB-1, vo vlastnej studni v areáli štrkovne a v novo vzniknutej ťažobnej jame;
3. podľa možností hydrologický monitoring (kvalita a kvantita podzemnej vody) vyhodnocovať súčasne aj s možnými kumulatívnymi vplyvmi z dopravy na diaľnici D1 v súčinnosti s NDS;
4. ťažbou štrkov nezasahovať do územia vnútornej PHO II. st. vodárenského zdroja Lipovec, vyhláseného rozhodnutím ONV Martin, č.j. PLVH-963/1988-vod.Hu zo dňa 21.11.1988 a dodržiavať podmienky tohto rozhodnutia;
5. zapracovať ostatné podmienky z vyjadrenia Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin č. 854/2011-TVY2 zo dňa 2.3.2011 do územného rozhodnutia pre ťažbu surovín;
6. uviesť do činnosti odlučovač ropných látok a pravidelne monitorovať jeho účinnosť;
7. spracovať krajinnno-ekologickú predstavu resp. plán (KEP) a nato nadväzujúci plán rekultivácie a revitalizácie vyťaženého priestoru, zohľadniť ekosystémové funkcie krajinného priestoru a nový krajinnársky motív s dominanciou vodných plôch a jazier;

8. pri spracovaní projektu rekultivácie navrhnuť aj také využívanie vyťaženého priestoru, aby sa stalo súčasťou jestvujúcich prvkov ekologickej stability krajiny najmä v bezprostrednom okolí rieky Váh a Krpelianského kanála ako i ostatných plochách po staršej ťažbe;
9. podľa možností a vzhľadom na aktuálne vyhodnotený stav zabezpečiť minimalizáciu prašnosti z ťažby a súvisiacej dopravy polievaním alebo zvlažovaním prašných miest;
10. zabezpečiť a pravidelne kontrolovať technický stav strojových zariadení, motorových vozidiel a ostatnej techniky s dôrazom na úniky mazadiel, olejov a palív a iných látok;
11. navrhovateľ zabezpečí zverejňovanie informácií o znečisťovaní životného prostredia podľa § 33a zákona č. 17/1992 Zb. v znení zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.

Navrhovateľ je zodpovedný za všetky negatívne dopady jednak na životné a pracovné prostredie ako i možné technologické poruchy a problémy vedúce k ohrozeniu jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré neboli rozpracované v zámere a ktoré môžu vzniknúť rôznymi aj neznámymi faktormi alebo porušením technologickej alebo pracovnej disciplíny.

4. Odôvodnenie záverečného stanoviska vrátane zhodnotenia písomných stanovísk

Záverečnému stanovisku k navrhovanej činnosti ťažby štrkopieskov na ložisku Vrútky - Lipovec predchádzalo podrobné preštudovanie navrhovaného pôvodného zámeru a zhodnotenia vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva na základe vydaného rozsahu povinného hodnotenia doložené správou o hodnotení vplyvov na životné prostredie a priloženými stanoviskami dotknutých orgánov povoľovacieho konania. Pri posudzovaní boli zvažované možné negatívne vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, vrátane možných rizík z nevhodných pracovných postupov alebo havárií a predpokladaná účinnosť navrhovaných opatrení s osobitným dôrazom na vodárenský zdroj Lipovec a na krajinu v kontakte s priestorom ťažby. Predpokladom realizácie je preto dodržanie odporúčaných podmienok a ich prenesenie do podmienok príslušných povolení podľa správneho poriadku a súčasne aj zabezpečenie hydrologického monitoringu podzemnej vody vo vzťahu na prevenciu a predbežnú opatrnosť zabezpečenia vodárenského zdroja Lipovec.

V rámci procesu posudzovania neboli zistené také skutočnosti, ktoré by po realizovaní opatrení navrhovaných navrhovateľom a podmienok v záverečnom stanovisku, závažným spôsobom ohrozovali životné prostredie alebo zdravie obyvateľov dotknutých obcí Vrútky, Lipovec a Turčianske Kľačany. Voči realizácii navrhovanej činnosti neboli vznesené žiadne zásadné zamietavé námietky zo strany dotknutých a rezortných orgánov štátnej správy, ktoré by boli dôvodom na zamietavé stanovisko. Čiastočne odmietavo, resp. s obavami sa vyjadruje správca vodárenského zdroja Lipovec a.s. Turčianska vodárenská spoločnosť Martin nakoľko je zodpovedná za kvalitu a kvantitu pitnej vody dodávanej z uvedeného zdroja a blízkosť ťažby vzbudzuje u nich obavy o ohrození alebo trvalom poškodení vodárenského zdroja. Táto ich obava je legitímna ale dôvody z obavy o ohrození vodárenského zdroja a pitnej vody neboli potvrdené. Súčasne sa aj na ich podnet iniciuje aj permanentný hydrologický monitoring až do doby ukončenia ťažby, ktorý včas a rýchlo zachytí potenciálne zmeny v kvalite vody vo vodárenskom zdroji.

Celkovo bolo na MŽP SR, doručených 13 písomných stanovísk dotknutých subjektov, zápis z verejného prerokovania a Odborný posudok. Zo stanovísk dotknutých stránok štátnej a verejnej správy sa prezentuje súhlas s navrhovanou činnosťou vzhľadom na dotknuté záujmy kompetencií štátnej správy.

Zo stanovísk a z verejného prerokovania vyplýva, že navrhovaná činnosť je v pozornosti najmä z dôvodov tesnej blízkosti významného vodárenského zdroja Lipovec, ktorý zásobuje pitnou vodou príslušné obce a časť mesta Vrútky. Nakoľko ide o ochranu zdroja pitnej vody sa odborné k problému postavil aj majiteľ a správca uvedeného vodárenského zdroja TURVOD - Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. Martin, ktorý poukázal na viaceré skutočnosti v rozpore s uvedenými zisteniami v správe o hodnotení. Súčasne žiada navrhovateľa, aby v prípade poškodenia alebo znečistenia zdroja pitnej vody tento bol na vlastné náklady v plnej miere a v rovnakej výdatnosti kvalite nahradený. Na druhej strane, navrhovateľ si je plne vedomý svojej zodpovednosti a dlhodobo monitoruje vplyvy jeho činnosti a súvisiacich činností na kvalitu a kvantitu podzemných vôd a tým aj na zdroj pitnej vody. Nakoľko zodpovednosť za dodávku kvalitnej a nezávadnej pitnej vody a za ochranu vodárenského zdroja nesie z príslušných ustanovení právnych noriem jeho správca (resp. majiteľ), v tomto prípade sú jeho záujmy a požiadavky plne relevantné a to aj z dôvodu, že v krátkej dobe sa v tejto oblasti znásobí riziko ohrozenia zdroja pitnej vody výstavbou a neskôr aj prevádzkou diaľnice D1.

V mnohých oblastiach sa reálne opatrenia zamerané na ochranu vodárenského zdroja a prevenciu voči jeho znehodnoteniu uskutočnili ale navrhovateľ musí akceptovať a byť pripravený v prípade preukázateľného rizika nepokračovať v ťažbe vo vnútornom pásme II. st. vodárenského zdroja tak, ako je to v projektovanej navrhovanej činnosti. Súčasne sa musí aktívne riešiť objektívne a stály monitoring zmien v podzemných vodách a byť pripravený na operatívne riešenie akékoľvek situácie, ktorá by viedla k zhoršeniu súčasného stavu, resp. ohrozeniu vodárenského zdroja.

Ostatné zistenia sú štandardné a nevyhnutné sprievodné znaky povrchovej ťažby nerastnej suroviny. Z nich vyvolávajú pozornosť najmä vlastná ťažba a úprava štrkopieskov, ich doprava a preprava a z toho vyplývajúce vplyvy na životné prostredie, životný štandard a zdravie obyvateľstva. Žiadne z tých prejavov sa však nevyhodnotili tak, a ani nebola na ne upriamená pozornosť zo strany dotknutých orgánov, že by to viedlo k prehodnoteniu alebo nepovoleniu navrhovanej činnosti. Ťažba nerastných surovín prináša aj negatívne prejavy nakoľko sa pri nej využíva bežne dostupné strojné zariadenie a presun a spracovávanie materiálov má svoje vonkajšie prejavy. Na druhej strane, v tejto oblasti sa mokrou cestou ťaží štrkopiesok už viac ako 30 rokov a v zmysle surovínovej politiky ako i príslušnej banskej legislatívy ale aj environmentálnych záujmov je racionálnejšie doťaženie jestvujúceho rozfáraného ložiska ako otváranie nového s novými vplyvmi a následkami. Navrhovateľ si je plne vedomý aj negatívnych prejavov ťažby a preto operatívne reaguje a s postupom ťažby aj zmiernuje jej prejavy, vplyvy a následky v rámci svojich možností. Preto aj pristúpil k realizácii dočasných opatrení (hluková stena popri ceste, vegetačné úpravy, polievanie ciest a depónii proti prašnosti a pod.)

Z hľadiska priamych vplyvov na životné prostredie neboli však vznesené verifikované skutočnosti o takých negatívnych vplyvoch na jednotlivé zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali neprijateľnosť uvedenej navrhovanej činnosti. Z nich v rámci predbežnej opatrnosti sa vzniesli požiadavky na ochranu podzemných vôd a elimináciu akéhokoľvek rizika poškodenia vodárenského zdroja Lipovec.

Neboli vznesené žiadne iné špecifické požiadavky na doplnenie alebo prepracovanie údajov v predloženej správe a spôsobu hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie a táto bola v zásade hodnotená pozitívne. Vyhodnotením predložených stanovísk sa identifikovala akceptovateľnosť navrhovanej činnosti z hľadiska dotknutých a územne príslušných orgánov štátnej a verejnej správy.

Z ostatných stanovísk vrátane verejného prerokovania nevyplývala požiadavka na ďalšiu úpravu technológie alebo techniky ťažby, resp. požiadavka na nerealizáciu uvedenej navrhovanej činnosti.

Žiadne zo stanovísk dotknutých orgánov nepoukázalo na tak závažné skutočnosti, pre ktoré by sa navrhovaná činnosť z hľadiska vplyvov na životné prostredie nemohla realizovať a splnením vyjadrených podmienok vznesených v ďalších stupňoch povoľovacieho konania je posudzovaný zámer bez zásadných námietok realizovateľný.

Ďalšie opatrenia na ochranu životného prostredia a zdravia obyvateľstva a opodstatnené pripomienky, ktoré vyplývajú z procesu posudzovania, najmä opatrenia navrhnuté v správe a v Odbornom posudku, sú zohľadnené v kapitole VI/3 záverečného stanoviska a podmieňujú jeho realizáciu.

5. Požadovaný rozsah poprojektovej analýzy

Pre sledovanie predpokladaných vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia je potrebné pokračovať v rámci platných právnych noriem v monitorovaní dotknutých zložiek životného prostredia. Je nevyhnutné dodržiavať podmienky povolenia ťažby vydanom príslušným orgánom štátnej banskej správy a všetky normatívne technologické postupy a pracovnú a technologickú disciplínu. Osobitný zreteľ je nevyhnutné klásť na dodržiavanie opatrení určených správou o hodnotení a týmto záverečným stanoviskom v časti IV.3. s osobitným dôrazom na monitorovanie kvality a kvantity podzemných vôd zdrojov podzemnej vody a ako permanentný hydrologický monitoring až do doby ukončenia ťažby, ktorý včas a rýchlo zachytí potenciálne zmeny v kvalite vody vo vodárenskom zdroji Lipovec. Medzi navrhovateľom a správcom vodárenského zdroja musí vzniknúť permanentný tok informácií o postupe ťažby a jej vplyvu na podzemné vody.

Okrem hydrologického monitoringu odporúčame aj monitorovať migráciu terestriálnych živočíchov križujúcich cesty a iné komunikácie tak, aby nedochádzalo k ich zbytočnému úhynu. Týka sa to sezónnych migrácií najmä obojživelníkov (druhov žiab) a plazov. Obdobne je potrebné analyzovať potenciálne ohrozenie vtáctva využívajúceho vodné plochy. Navrhovateľ iniciuje rokovanie s dotknutými obcami, následne spracuje a preloží na diskusiu víziu ďalšieho využívania vyťaženej priestoru a vodných plôch a projektu revitalizácie a rekultivácie so zameraním na obnovu funkcií krajinného priestoru.

Na základe vyhodnocovania výsledkov monitorovania je podľa §39 ods. 3 zákona navrhovateľ v prípade, že skutočné vplyvy navrhovanej činnosti sú horšie než sa uvádzajú v Správe o hodnotení dokumentácii, povinný zabezpečiť účinné opatrenia na zosúladenie skutočného vplyvu a stavu s údajmi uvedenými v posudzovanej dokumentácii a v súlade s podmienkami uvedenými v rozhodnutí o povolení činnosti podľa osobitných predpisov.

VII. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

1 Spracovatelia záverečného stanoviska

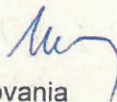
Ministerstvo životného prostredia SR
odbor environmentálneho posudzovania
RNDr. Gabriel Nižňanský

v súčinnosti s
Regionálnym úradom verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine

2. Potvrdenie správnosti údajov

RNDr. Gabriel Nižňanský
riaditeľ odboru environmentálneho posudzovania
Ministerstvo životného prostredia SR

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR
nám. Ľudovíta Štúra 1
812 35 BRATISLAVA
77

3. Miesto a dátum vydania záverečného stanoviska

Bratislava, 29.07.2011

3. GRAFICKÁ ČASŤ

3.1 Základná banská mapa – Základná mapa lomu $M 1 : 1\ 000$

3.2 Pozdĺžny rez ložiskom 1 – 1', $M_v 1 : 200$ $M_d 1 : 2\ 000$

